

DATS - landsforeningen for dramatisk virksomhed

DATS

ÅRSSKRIFT

teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

2010

Indbydelse til Årsmøde 2010	3
Teaterfestivalen. Oplevelser på kryds og tværs i verdens største rum - af Morten Hovman	4
Det gode selskab ... finder man langt ude på landet - af Maria Rosenhjerte	6
Jeg kan ikke længere komme ind i et rum uden at tænke på lyset – en samtale med Martin Braad af Peter Rafn Dahm	9
Det åbne rums magi – af Peter Rafn Dahm og Klaus Hougaard	11
Findes der rigtige og forkerte teateroplevelser? - af Kristian Hald Jensen	14
Børneteater – det er en by i Rusland - af Maria Rosenhjerte	17
Teateruddannelsen i DATS - af Freddy Harthimmer	20
Tværfaglige kurser – af Peter Rafn Dahm	23
10 spørgsmål til Hovedbestyrelsen - af Maria Rosenhjerte	26
En amatørskuespiller på 90 år - af Lisbet Lautrup Knudsen	30

DATS Årsskrift 2010

Marts 2010

Udgivet af DATS – landsforeningen for dramatiske virksomhed. ISSN 0107 1882

Redaktionsgruppe:

Lisbet Lautrup Knudsen, Freddy Harthimmer, Morten K. Roesen, Peter Rafn Dahm og Maria Rosenhjerte

Redaktør:

Maria Rosenhjerte – rosenhjerte@dats.dk

Ansvarshavende udgiver:

DATS Hovedbestyrelse 2009 – 2010

Design: Annie Hjort Hansen og Peter Rafn Dahm

Trykt hos Grafisk Produktion, Ribe.

Afstemning på LR 2009. Foto: Axel Gadegaard.

Velkommen til Årsmødet 2010

Som noget nyt udsender DATS – som optakt til Årsmødet 2010 – et Årsskrift til alle medlemmer.

Årsskriftet præsenterer et lille udvalg af de mange aktiviteter, udviklinger og holdninger til amatørteater, der lever og arbejder for at skabe gode vilkår for vores teaterområde.

Årsskriftet fungerer også som indkaldelsen til Årsmødet, hvor vi i år har lagt vægt på at få minimeret den officielle del af forløbet – og sætter fokus på læringsområder med bred interesse for vores medlemmer:

DATS Årsmøde 2010

Et mødested, der tilbyder:

- spændende workshops
- gode inspirationer
- erfaringsudveksling

for alle medlemmer af DATS

Weekenden fra d. 8. – 9. maj 2010 i Taulov ved Fredericia

Tilmelding til Årsmødet sker på DATS hjemmeside: www.dats.dk – eller ved kontakt til DATS Sekretariat.

Sidste frist for tilmelding: Fredag d. 9. april 2010.

Alle medlemmer af DATS har stemmeret på Årsmødet.

Forslag, der af medlemmerne ønskes behandlet af Årsmødet, må være indsendt til landssekretariatet senest 6 uger før Årsmødet: 26. marts 2010. Der indkaldes videre forslag til kandidater til Hovedbestyrelsen.

Program for Årsmødet 2010

Lørdag 8. maj

10.00 – 12.00: Ankomst og indkvartering

12.00 – 12.45: Frokost

13.00 – 13.45: Velkommen til Årsmødet 2010, officiel del af mødet

14.00 – 14.30: Fællesforløb: "Kulturpolitiske udviklinger for amatørteatret anno 2010"

14.30 – 15.00: Fællesforløb: "Repertoiret som udviklingsredskab i teaterarbejdet"

14.00 – 18.00: Workshop for unge (15 – 29 år): "Når unge har ordet – nye udviklinger i DATS"

15.00 – 15.30: Kaffepause

15.30 – 18.00: Workshops, vælg hvilken, [du vil](#) fordybe dig i: "lokal kulturpolitik eller repertoiret"

18.00 – 19.00: Aftensmad – herunder [uddeles](#) Aabenhus-legatet

19.15 – 19.30: Fællesforløb: "De unge fremlægger resultater fra deres workshop"

19.30 – 20.30: Brug din indflydelse i DATS, officiel del med gruppearbejder

20.45 – 22.00: Fællesarrangement: "Skuespilleruddannelsen – mød de nye skuespillere"

22.00: Aftenhygge

Søndag 9. maj

08.00 – 09.00: Morgenmad

09.00 – 09.30: Sang på morgenvivsten – professionelt ledet sangforløb med alle deltagere

09.30 – 10.30: Officiel del af mødet – bl.a. DATS Aktivitetsplan for 2010/2011

10.30 – 10.45: Kort pause

10.45 – 11.15: Fællesforløb: "Sceners og grupper brug af gratismedierne"

11.15 – 12.00: Officiel del af mødet – og tak for denne gang

12.00 – 13.00: Frokost og afrejse

Læs mere om indholdet af fællesforløbene og workshopperne på: www.dats.dk – se under Årsmødet

Teaterfestivalen

Oplevelser på kryds og tværs i verdens største rum.

Af Morten Hovman

I forbindelse med omtalen af en international teaterfestival har jeg tidligere citeret et gammelt kinesisk ordsprog, der siger:

En scene er det største rum i verden. Alt det menneskene ikke oplever i verden, vil de opleve på teatret.

Mens den kunstneriske udtryksform varierer fra verdensdel til verdensdel, fra område til område, fra land til land, forbliver teatrets inderste væsen det samme under alle himmelstrøg. Teatret er kort sagt ... det største rum i verden.

I Danmark har vi vores årlige nationale festival Teaterfestivalen, som hvert år ligger et nyt sted i landet. På festivalen præsenteres traditionelt et bredt udvalg af det gode ikke-professionelle teater fra hele landet.

Og selv her – inden for vores relativt lille geografiske område – varierer den kunstneriske udtryksform ganske betydeligt.

Som i det kinesiske ordsprog oplever vi i Danmark en vrimmel af forskelligheder. Fra landsdel til landsdel. Fra by til land. Fra storby til mindre by. Fra unge til ældre. Fra store etablerede scener til små nystartede grupper m.m.m.

Vores Teaterfestival byder kort sagt på stor spændvidde, stor variation og stor mangfoldighed såvel på det geografiske som på det kunstneriske plan.

Teaterfestivalen er altså et mødested for teaterfolk, der repræsenterer vidt forskellige traditioner, arbejdsformer, fortælleformer, udtryksformer. Et forum, hvor alle disse forskellige holdninger til at lave teater mødes.

Deltagerne ser hinandens stykker, diskuterer hinandens forestillinger, tager stilling til godt og skidt, lærer om hinanden og også ofte af hinanden. Hele tiden i en atmosfære af respekt for hinandens arbejde, ligegyldigt hvor forskelligt fra ens eget, det måtte forekomme at være.

Festivalsituationen "indbyder" så at sige til denne

"Bommen" med B&U Teatret, Svendborg.

Foto: Knud Volsing

respektfulde måde at være sammen om teater på. Det er dét, der er Teaterfestivalens fine styrke og kvalitet.

Mødet mellem unge og ældre teaterfolk er et af de vigtige og væsentlige aspekter i dét Teaterfestivalen "kan".

Det er bemærkelsesværdigt, hvor optaget generationerne er af hinandens arbejde, og hvor meget de får udvekslet af erfaringer og indtryk i løbet af denne intense weekend.

Sagt af festivaldeltagere:

"De spændende forestillinger, de kloge "diskussioner", den megen snak mand og mand imellem, der fokuserer på teatrets magi, men også en bred vifte om det man nu er optaget af..."

"Ungdomsforestillinger kan vi ikke undvære. Deres mod og engagement tænder vi på."

"Det var utroligt at se hvor præcist, de kunne spille, de ældre skuespillere. Og så var det også fedt at høre, hvordan de brugte sproget..."

Det er også på Teaterfestivalen, de har mødtes de senere år, de to "grene" inden for DATS:

Amatørteatret, som kommer fra hele landet og Independentteatret, som kommer fra de store byer – fortrinsvis fra København og Århus. To forskellige arbejdsformer præsenteres i dette møde. Amatørteatrets traditionelle prøveforløb, som strækker sig over mange måneder med prøver en gang om ugen – og så lidt mere i opløbet til premieren. Og Independentteatrets nærmest "professionelle" arbejdsform, med et kort men intenst prøveforløb over et par måneder (eller mindre). I mødet mellem disse to "grene" får festivaldeltagerne også lejlighed til at opleve en nymangfoldighed af teaterformer. De deltagende grupper fra Independentteatret møder oftest med stykker, der ikke har været spillet før – stykker der er nyskrevne eller måske endda arbejdet frem af de medvirkende. Dette giver ofte Teaterfestivalen et stærkt og friskt pust af det eksperimenterende.

Har man deltaget på festivalen, er man ikke i tvivl om, hvor optaget festivaldeltagerne er af disse indslag.

Sagt af festivaldeltagere:

"Et flertal af de spillede stykker var gruppernes

egenproduktion, og langt de fleste deltagere var yngre mennesker med stor spilleglæde og intensitet."

"Der blev spillet så smukt og udtryksfuldt, at man blev opslugt af en nærmest skulpturel oplevelse."

"I dette stykke så vi en fantastisk timing i en række meget levende scener."

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kunstnerisk udvikling – DATS sikrer en høj kvalitet af undervisere/kunstnere i alle vores læringsssammenhænge. Og – DATS' afsætter hvert år økonomiske midler til en række støtteordninger for medlemmerne.

Teaterfestivalen 2010:

Teaterfestivalen 2010 gennemføres i dagene fra d. 9. – 11. april i Ribe.

Der er mange steder at mødes:

I **DATS Virkeplan for 2009 – 2010** arbejder vi bl.a. også med minifestivaler, hvor fx 3 grupper mødes over en weekend, spiller for hinanden, afholder workshops for hinanden og modtager råd og vejledning af DATS' professionelle landskonsulenter. Festivalerne arbejder ud fra bestemte temaer fx en genre eller en aldersgruppe. Der planlægges også løbende regionale festivaler af kredsene i DATS.

Talmateriale:

Antal spillede amatørteaterforestillinger på årsbasis i 2008 – i alt ca. 5.000 forestillinger.

Publikum til amatørteaterforestillinger i 2008 – i alt 635.000 tilskuere.

Puljen til opførelsesafgifter: antal bevillinger og samlet tilskudsbeløb i 2009 – 36 bevillinger og 50.000 kr. i samlet tilskudsbeløb.

Årti med Teaterrødderne. Foto: Axel Gadegaard

"Poetisk... rørende... faktisk rystende...!"

Det er så noget af det, den kan, Teaterfestivalen: Samle teaterforestillinger og teaterfolk på kryds og tværs af landet.

Præsentere teater og erfaringsudveksling på kryds og tværs af generationer.

Formidle oplevelser og inspiration på kryds og tværs af teateropfattelser og arbejdsformer.

Vi kan mødes på denne måde, fordi alle har glæde af at arbejde med teater, ligegyldigt hvilket niveau man arbejder fra. Der er så mange oplevelser, så meget menneskekundskab, så megen lærdom at hente i teatret. Og man kan deles om det, opleve det, udveksle erfaringer om det, ligegyldigt om man arbejder med høje ambitioner eller har teatret som en herlig fritidsaktivitet.

Sagt af festivaldeltagere:

"To samlede diskussioner og et utal af private ind imellem, giver os alle en inspiration, som beriger vores daglige arbejde på den lokale scene."

"Jeg vil håbe, at det også i kommende år vil være muligt for vores scene at deltage i den inspirerende oplevelse, som en sådan teaterfestival er. Samtidig er det en fin anledning til at udbygge vores egne indbyrdes relationer."

"Man snyder sig selv for en stor oplevelse ved at blive hjemme."

Teaterfestivalen:

En forårsweekend tilbragt i verdens største rum.

Som det gamle kinesiske ordsprog siger: Det rum, hvor fantasiens og tankens frihed holder til huse.

Familietaamtam med HoiT. Foto: Knud Volsing

Det gode selskab ... finder man langt ude på landet

Af Maria Rosenhjerte

Med kommunalreformen har mange kommuner nu fået større landdistriktsområder, og der kan derfor herske en vis bekymring for, at udviklingen af kulturtilbud centrerer sig til at være med et kommunalt fokus på provinsbyerne, som landbefolkningen så må drage ind til for her at være aktive kulturudøvere eller opleve kulturen som publikum.

Men måske handler den lokale kulturudvikling i kommunerne i virkeligheden primært om, hvor ildsjælene bor. Og findes de i en landsby langt ud på landet, så er det her kulturen og aktiviteterne blomstrer til stor glæde for både børn, unge, voksne, ældre og mennesker med fysiske og psykiske handicap. Og Kommunen, den støtter op om de lokale initiativer med både penge og en stor portion begejstring over det imponerende aktivitetsniveau.

Hevring Amatør Teater Selskab

På det nordlige Djursland i landsbyen Hevring holder Hevring Amatør Teater Selskab til – i daglig tale kaldet HATS – der sprang ud som selvstændig forening i 2006 efter en række år som en afdeling under den lokale beboerforening.

HATS har valgt at drive foreningen ud fra en helt særlig foreningskultur: her betaler medlemmerne ikke kontingent, fordi foreningen ønsker så lidt administration og bureaukrati som muligt og i stedet bruges alle kræfterne på at få sat masser af aktiviteter i gang. Det betyder dels, at man som deltager 100 % kan engagere sig i lige den aktivitet, man interesserer sig for og kun i den periode, hvor aktiviteten kører – dels at ingen skal presses til fx at tage sig af et bestyrelsesarbejde, hver aktivitet kører i stedet med sit eget selvstændige demokrati; det er her, du har indflydelse.

Det betyder så også, at HATS ikke kan søge årlige kommunale tilskud baseret på antal medlemmer, der er børn og unge, men i stedet søger til de enkelte projektaktiviteter og generelt med henblik på at kunne lønne professionelle instruktører/undervisere. På et aktivitetsår modtager HATS ca. 15.000 kr. i tilskud fra Kommunen. Økonomien bygges så videre på tegning af sponsorkontrakter med virksomheder og forretningsdrivende i lokalområdet – ofte for 3 år af gangen – og gennem enkeltansøgninger til fx DATS Udviklingspulje samt ikke mindst en billetindtjening på teaterforestillinger og musikarrangementer, der trækker mange publikummer til i en radius, der når helt ud til både Grenå og Randers (de to nærmeste større provinsbyer). Og endelig sælger HATS også optræden ud af huset.

Alle aktive deltagere i HATS arbejder frivilligt og ulønnet, det er deres personlige investering i foreningen, og der eksisterer gode kontakter på tværs af HATS og andre foreninger i kommunen, hvor man fx gratis låner forskelligt teknisk grej hos hinanden, og foreningen har også en stor friluftsscene samt faste lokaler.

Helt praktisk er der en lille styregruppe i foreningen, som fungerer som dynamo og igangsætter af de mange ideer, der løbende fødes, når mennesker mødes. Og mottoet er her: intet er umuligt, hvis der blot er vilje til at tage fat.

HATS har med andre ord fundet sin helt egen lidt anarkistiske stil, og den holder foreningen trofast ved, fordi "det trives vi med, vi kan jo se, at den har bevist sin værdi og kan bruges til at skabe resultater med og give store oplevelser til både os, der er aktivt med, og for et bredt interesseret publikum", siger John Pedersen og Niels Bjerre Jørgensen fra styregruppen.

En forening for ildsjæle med mangeartede aktiviteter

Foreningen har vist et stort potentiale for at kunne samle ildsjæle med vidt forskellige kulturelle interesser, og det åbner for, at der skabes musik- og teateroplevelser i et fællesskab, som også går på tværs af, hvor de enkelte aktører ellers er med i fx sangkor, musikgrupper eller andre teaterforeninger. Og hvert år byder foreningen på så mange forskellige aktiviteter og oplevelsestilbud, at der ganske enkelt er noget for enhver interesse og smag.

Gøgl med børn og unge var startskuddet

I 2001 søgte beboerforeningen midler fra Landdistriktpuljen og fik bevilget 100.000 kr. til et projekt, der havde til formål at skabe nyt liv for børn og unge i landsbyen Hevring, også for de børn og unge der normalt ikke er modtagelige for tilbud, som idrætsforeninger og klubber ellers tilbyder. "Vi ønskede at skabe et afsæt for at udvikle forskellige samlende aktiviteter som teater, gøgl og fælles kulturelle oplevelser, der skulle engagere børn, unge og voksne i et frivilligt fællesskab", fortæller Niels Bjerre Jørgensen. Videre blev projektet anledningen til, at der blev bygget en friluftsscene i Hevring.

"Vi ønskede at gå imod den udvikling, vi så i begyndelsen af 2000, at alt for mange fritidsaktiviteter for børn og unge blev samlet i de større byer, hvilket efter-

lod landsbyerne som noget, der var tilovers", fortæller John Pedersen. "Og for at vende strømmen, måtte vi finde på noget, der ikke blev tilbudt de andre steder, og her faldt valget på gøgl. Det viste sig at være et fantastisk valg – også for de børn og unge, som måske har problemer med at fungere i mere styrede sammenhænge. Og gøgleraktiviteten har nu overlevet i mange år takket være et par frivillige fra byen, der selv har leget med og suppleret med professionelle gøglerundervisere. Mens det i de første år var det et must, at aktiviteterne foregik i Hevring, har vi efterhånden fået skabt en udvikling, der siger, at nok er det herfra, at aktiviteterne gror, men kan vi også få afsat nogle til et videre liv uden for HATS, så er det fint. Og vi er nu nået så langt, at vi har eksporteret gøgleraktiviteten videre ind til den nærmeste lidt større by", siger John

Pedersen med et smil, " hvor den er blevet en del af den nystartede Juniorklub."

Det årlige friluftsspil

HATS har lagt stor vægt på at skabe en forening, hvor samarbejdet mellem generationerne er sat naturligt på dagsordenen: "Vi har ingen generationskløft. Vi bygger bro over generationerne", fortæller Ole Bojer fra styregruppen og fremhæver særligt, "det er jo ikke tit, at man som forældre har mulighed for at have en fritidsbeskæftigelse fælles med sine børn. Det giver noget helt specielt at kunne følges ad, når der skal øves på det store friluftsspil, og så kan vi også øve sammen derhjemme på vores roller".

Ole Bojer understreger, at der er et fantastisk samvær mellem de 70 – 80 aktive omkring årets friluftsspil, hvor yngste deltager har været 1 år og ældste deltager omkring de 80. Og han finder det utroligt givende, at der under det lange øveforløb kommer bidrag fra alle, så stykket bliver til i fællesskab. "Vi er jo som en stor familie", siger Ole Bojer, "vi hjælper hinanden, hysser på hinandens børn, når det er nødvendigt, og kommer hele tiden med nye forslag og ideer, som der altid er plads og rummelighed til".

Friluftsspillet er også kendetegnet ved, at alle forestillinger baserer sig på egenproduceret materiale – og i 2009 kom endnu en dimension til, da HATS udvidede sine aktiviteter til også at omfatte teaterarbejde med udviklingshæmmede. Deltagerne her fungerer i en trup kaldet TeaterSildene, og truppen indgår som en del af friluftsspillet.

Teater med udviklingshæmmede

Teater med udviklingshæmmede blev til virkelighed efter, at et par ansatte inden for dette område kontaktede HATS og spurgte, om foreningen måske kunne tilbyde aktiviteter med denne målgruppe. Det resulterede i etableringen af truppen TeaterSildene med 12 udviklingshæmmede med bopæl i lokalområdet.

HATS kan konstatere, at det har været en helt igennem

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kulturpolitisk udvikling – Den kulturpolitiske udvikling på landsplan og lokalt følges af Hovedbestyrelsen, kredsene, netværkene og scener/grupper med henblik på at kunne forstærke amatørteatrets placering i det samlede kulturbillede og medvirke til at sikre bredden og helheden i arbejdet med kunst og kultur.

DATS samarbejder løbende med andre organisationer:

DATS og Ungdomsringen har i perioden maj 2009 til juni 2010 iværksat et fælles pilotprojekt, der i et lokalt, geografisk afgrænset område skal afprøve og udvikle samarbejdsmuligheder mellem amatørscener med børne- og ungdomsteaterhold og fritidsklubber med teaterarbejde. Resultaterne fra projektet udsendes i efteråret 2010 til alle medlemsscener af DATS via et katalog med gode ideer til: hvordan sætter man samarbejdet i gang og vedligeholder det – en opfordring til, at amatørscener og fritidsklubber i fællesskab medvirker til lokalt at styrke teaterarbejdet med børn og unge.

Talmateriale:

Antal medlemsscener og grupper i 2009 – 402 scener og grupper.

Udviklingspuljen: antal bevillinger og samlet tilskudsbeløb i 2009 – 32 bevillinger og 146.756 kr. i samlet tilskudsbeløb.

positiv oplevelse at integrere denne målgruppe i foreningens arbejde både set ud fra, at deltagerne her skal arbejde i selvstændige forløb som en trup og i stor udstrækning også indgå i projekter med almindelige børn, unge og voksne i foreningen.

Teater og gøgl med børn og unge

HATS har i alle årene prioriteret teater og gøgl med børn og unge højt, og hvert år har der været etableret kursusforløb, der har haft som slutmål at skabe en teaterforestilling, og hvortil der engageres og lønnes eksterne undervisere.

Børnene og de unge får masser af gode oplevelser ud af at deltage i disse kursusforløb – herunder en række gode redskaber, som de så gør brug af, når de deltager i andre projekter i foreningen.

Bestil en gruppe til at optræde

Hos HATS kan man også bestille optræden til fx byfester, kulturdage, jubilæer i foreninger eller virksomheder, til pensionistsammenkomster, julefrokoster m.m. Foreningen skruer så en lille forestilling sammen, der passer til lejligheden, med fra 5 - 12 optrædende i alle aldre.

Andre faste årlige arrangementer

HATS har fået skabt en god tradition for at arrangere en country musik koncert om sommeren og en oktoberfest med tyrolermusik i efteråret. Fra 2010 bliver det så også en tradition med open air koncerter med lokale bands og bands uden for lokalområdet i sammenhæng med arrangementet Kultur uden grænser.

Kultur uden grænser startede i 2009, hvor der over to dage blev afviklet et program med teater, dans og musik. HATS stillede selv med gøglerforestilling, børneteater og teater med udviklingshæmmede. På programmet var også optræden ved lokale musiktalenter både solister og bands og opvisning i japansk kampsport. HATS har under arrangementet Kultur uden grænser også stiftet en græsrødspris, der går til ildsjæle, som på amatørbasis har gjort en forskel inden for det lokale kulturliv.

En gang årligt inviterer HATS områdets pensionister til en gratis musikalsk eftermiddag. Her hyrer HATS et stort udenbysnavn fx Grethe Sønck, Johnny Reimar, Keld og Hilda m.fl. – suppleret med underholdning fra egne rækker.

Kendisser som protektorer

Som en særlig krølle på foreningens profil har HATS formået at skabe kontakt til udvalgte professionelle mennesker og knytte disse til foreningen som protektorer i afgrænsede perioder. Protektorerne kommer så på besøg, overværer forestillinger og hilser på deltagerne. Styregruppen vurderer, at det er et skulderklap til foreningens aktive, at professionelle folk, der er kendt og værdsatte inden for deres felt, vil sætte deres gode navn i forbindelse med, hvad amatører langt ude på landet går rundt og laver. Som protektorer har foreningen fx haft Søren Østergaard, Jytte Abildstrøm, Nils Malmros, Bent Fabricius-Bjerre m.fl.

Fremtiden for HATS

Der er ingen tvivl om, at ildsjælene i Hevring har fået skabt og udviklet et endog meget velfungerende koncept, der sikrer kulturen gode vilkår i landsbymiljøet, og at en del af konceptet handler om hele tiden at være åben for nye ideer og aktiviteter.

Som det nyeste skud på stammen har HATS oprettet sit eget forlag, Hevring Amatør Forlag, og her udgivet en børnebog. Og i støbeskeen ligger et filmprojekt, hvor den første produktion efter planerne finder sted i vinteren 2010/2011 i forlængelse af et eksperimenterende teaterprojekt i en togvogn på den gamle jernbanestation i Allingåbro tæt ved Hevring.

Faktuelt om HATS

- Landsbyen Hevring har ca. 60 husstande, og af disse er ca. 20 kontinuerligt aktive hos HATS.
- I 2009 var der ca. 120 aktive i HATS.
- De fleste af de aktive i HATS kommer fra hele den vestlige del af Norddjurs Kommune.
- Publikum til HATS' forestillinger kommer fra hele Djursland og Randers området.
- HATS var oprindeligt en aktivitetsafdeling i Hevring og Omegns Beboerforening.
- I 2006 blev Hevring Amatør Teater Selskab stiftet som en selvstændig kulturforening, da der opstod uenighed om, hvor udadvendt HATS skulle være i sine aktiviteter i forhold til en traditionel beboerforening.
- HATS har bl.a. modtaget tilskud fra DATS til børneteater og teater for udviklingshæmmede.

Jeg kan ikke længere komme ind i et rum uden at tænke på lyset

Af Peter Rafn Dahm

Velkommen til en samtale med lysdesignstuderende Martin Braad.

Om hans vej fra ungdomsskolen og amatørscenen i Skanderborg, over Folketeatret.dk, independentmiljøet i København og til Statens Teaterskole.

Hvor og hvornår begyndte dit teaterliv, Martin?

Det begyndte i Skanderborg på et ungdomsskolehold som simpelthen hed "Sceneteknik" og med en teknikerfyr fra Skanderborg Amatørteater som underviser. Efter et halvt år var vi kun to tilbage på holdet, og jeg var den eneste, der blev hængende i amatørteatret.

Hvad var det ved teatret, der fangede dig?

Åh ja, det har jeg skullet svare på mange gange ved optagelsesprøverne til Teaterskolen. Jeg plejer at sige, at jeg engang så "Et juleeventyr" på Skanderborg Amatørteater, da jeg vel var 5 år gammel. Jeg kan ikke huske forestillingen som helhed, men et af spørgelserne – julens ånder – husker jeg tydeligt komme frem i røg og raslende kæder. Det var et fantastisk øjeblik.

Og det er de magiske øjeblikke, der bider sig fast?

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Uddrag af kulturpolitisk målsætning – DATS vil medvirke til: at fremme og styrke kunstnerisk og kulturel fornyelse af teatret i Danmark – at skabe forståelse for sammenhængen mellem det kunstnerisk arbejdende amatørteater, det semiprofessionelle teaterområde og de professionelle teaterudøvere og institutioner ...

Kontakt til Folketinget:

DATS sender et særligt nyhedsbrev til Folketingets kulturpolitiske ordførere 2 til 3 gange om året.

Talmateriale:

Aktivitetsmedlemmer i DATS i 2008 – 57.602 personer.

DATS støttes af Kulturministeriet: hvad fik vi i samlet støtte i 2009 – 3.644.000,- kr.

DATS støttes af DUF: hvad fik vi i samlet støtte i 2009 – 800.000,- kr.

Den lille havfrue, Skanderborg Ungdomsskole. Foto: Martin Braad.

Ja, det synes jeg. Og efterhånden begynder det også at være enkelte forestillinger, der står frem som rigtigt gode.

Hvis du så skulle nævne en enkelt forestilling, der virkelig har gjort indtryk?

Jeg har set en Cirque du Soleil forestilling i Las Vegas, som gjorde indtryk rent teknisk. Det var så kæmpestort og ufatteligt. Man kunne ikke andet end at blive imponeret. Måske er det ikke den store kunst, men rent teknisk er det stort.

Har du altid vidst, at lyset skulle være dit felt?

Ja, det faldt meget naturligt. Lyset fangede mig simpelthen. Faktisk begyndte det allerede på fritidshjemmet, hvor jeg tog kørekort til et ganske lille lyd- og lysanlæg. Lyset greb mig, og det var bare det.

Kan du huske en bestemt oplevelse eller opgave, der fik dig til at "se lyset"?

Branden i Folk og Røvere måske – det første rigtige effektlys jeg var med til at lave. Nu er jeg jo så fokuseret på lys hele tiden, at det næsten er irriterende.

Hvis du skal pege på en forestilling, som er lykkedes rigtig godt lysmæssigt?

Vi lavede en H. C. Andersen forestilling på Skanderborg Amatørteater, som vi spillede i Kulturhusets store sal. Det var min første store teateropsætning, og det endte rigtigt godt. Forestillingen var et mix af en masse forskellige eventyr, så lyset skulle kunne det hele uden at ødelægge noget. Og det lykkedes.

Senere lavede jeg musical på gymnasiet. Jeg har altid syntes, det var megasjovt at lave musicals, fordi der sker

Gypsies i Skanderborg Kulturhus. Foto: Martin Braad.

en hel masse. De gav mig virkelig blod på tanden. Uden ret meget udstyr og ret mange penge, fik vi det til at se ud af noget. Og det var sjovt, rigtigt fedt. I samme periode lavede jeg "Kameliadamen" med "Musical Syd" inde i Århus. En stor ungdomsskoleopsætning i Musikhuset, hvor jeg fik lov til at afvikle en stor musical i næsten professionel skala.

Hvornår og hvordan kom du ind i independent miljøet i København?

Efter gymnasiet søgte jeg job som lystekniker på Folketeatret.dk (tidligere Det Danske Teater), fik det og skulle flytte til København. Allerede inden jeg flyttede, begyndte jeg at søge på nettet: Hvad foregik der af ungt teater i København? Og så fandt jeg Black Box Pangea på Facebook. Helt tilfældigt. De var i gang med en forestilling og manglede en lysdesigner. Jeg ringede til Emilie (Bendix, instruktør i gruppen) og så kørte det. Ja, og det kører stadig.

Jobbet på Folketeatret.dk fik du altså i kraft af dit amatørteater arbejde?

Ja, jeg fik det på mit CV. Jeg havde lavet nogle musicals. Jeg havde lavet Vilhelmsborg Festsplil, som er store opsætninger. Jeg har også lavet mange rock og rul ting. Endelig har jeg været system-tekniker på Skanderborg Kulturhus, så jeg har taget imod Det Danske Teater og senere Folketeatret.dk masser af gange.

Det er jo flot, at man kan kvalificere sig til sådan et job uden at have formel uddannelse!

Grease, Vilhelmsborg Festsplil. Foto: Martin Braad.

Ja for fanden! Gode referencer og så det, at folk kender en fra det virkelige liv – de ved, hvem de ansætter.

Er der sket noget med din opfattelse af teaterlys efter, du er kommet til København?

Jeg er begyndt at se andre, nye kvaliteter i lyset. Tidligere handlede det mest om store lamper og flotte effekter. Nu er der gået sport i, hvor virkningsfuldt man kan arbejde uden stort og dyrt udstyr. At lave independentteater er at tænke begrænsninger som sjove udfordringer.

Hvordan oplever du forskellen mellem det amatørteater, du kommer fra, og independentteatret?

Nok mest i valget af stykker. I Skanderborg var det mest børneforestillinger og en enkelt revy, komedier, noget sjovt. Og altid på samme scene – med rimelig meget udstyr. Man mødtes mandag aften og havde det sjovt med at lave en forestilling. Men der var ingen, der havde ambitioner om at komme til at leve af det. Herovre i København er det mere "seriøst". Ikke fordi det altid skal være alvorligt. Men der er rigtig mange ambitioner på spil. Her betyder det ALT, om man kan lave næste forestilling. Og rigtig mange ønsker at blive ved med at lave teater resten af deres liv.

Nu går du på Statens Teaterskoles lysdesigneruddannelse. Hvornår vågnede ambitionen om at blive professionel?

Allerede i 8. eller 9. klasse. Og da jeg fandt ud af, at uddannelsen eksisterede, fandt jeg også ud af, at det ville jeg rigtig gerne. Siden har det ligget i baghovedet, og jeg har valgt projekter som helst skulle give noget til ansøgnings CV'et. Der skulle f.eks. laves noget ved siden af jobbet på Folketeatret.dk, noget independent med kunstnerisk frihed og ambitioner. Der bliver lagt vægt på, at man har lavet meget forskelligt, når man søger ind på uddannelsen. At man både selv har designet lys, og at man kan noget teknik.

Påvirker skolen dit syn på teater og på lys?

Man får åbnet sine øjne. Jeg kan ikke længere komme ind i et rum uden at tænke på lyset. Hold da op. Hvorfor ser det sådan ud? Hele tiden ser man lyset, fra solen, fra lamper, fra pærer og flader – og tænker: Hvad er det, der foregår?

Har du en drøm som lysdesigner?

Ja, at lave noget rigtigt stort på et tidspunkt. Bare én gang. Ikke fordi det at arbejde stort absolut er det sjoveste i verden. Man kan finde ligeså megen glæde i at arbejde småt. Men jeg vil gerne prøve det kæmpestore – et Las Vegas show f.eks. – så jeg får oplevet at arbejde i begge ender af skalaen.

Det åbne rums magi

Af Peter Rafn Dahm
og Klaus Hougaard

Visionsaften med Skærbæk Amatør Teater - i den tomme fabriksal.
Alle fotos og illustrationer af Peter Rafn Dahm.

I efteråret blev jeg som scenografikonsulent i DATS kontaktet af Klaus Hougaard, formand for Skærbæk Amatør Teater. De var godt trætte af en hjemløs tilværelse, fortalte han, hvor man altid måtte låne sig ind, hvor der nu var plads. Og brugte ligeså lang tid på at "trække søm ud" efter en produktion som på selve produktionen. Nu havde man kig på en tom industribygning med en rimelig husleje. Ville jeg komme over og kigge med på mulighederne? Om jeg ville? Jeg kom. Jeg så. Og blev fyr og flamme.

De mange muligheders valg

Bare det at stå i industribygningens store, tomme hal og forestille sig alt det teater, der kan skabes her. Mange forskellige slags teater. Fra små intime forestillinger til musicals med fuldt udtræk – eller ligefrem indendørs egnsspil.

Normalt kommer jeg ofte rundt på amatørscener, hvor man lever med trange rumlige vilkår: F.eks. et scenerum med (for) lavt til loftet – med mangel på bagsceneplads – med små eller måske slet ingen værksteder og "udenomsplads" i det hele taget.

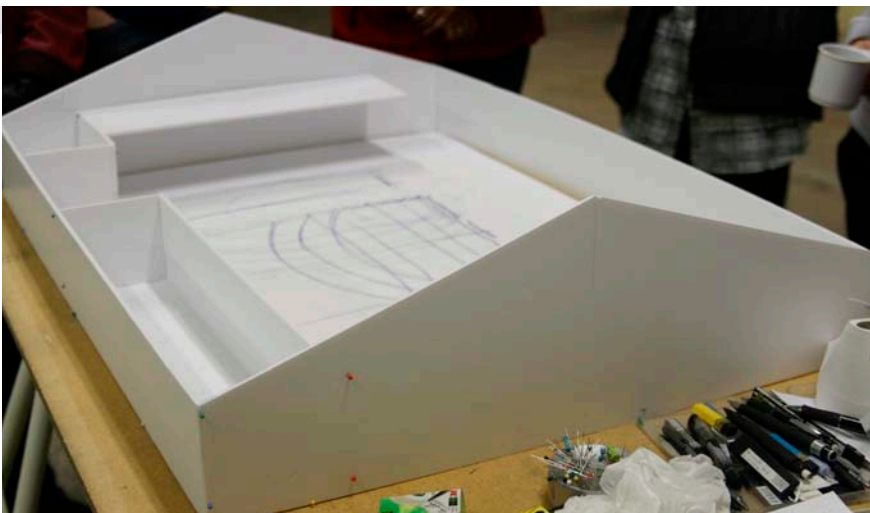
Her – i Skærbæks industrikvarter – var det den omvendte verden. Masser af kvadratmeter i selve hallen, højt til loftet,

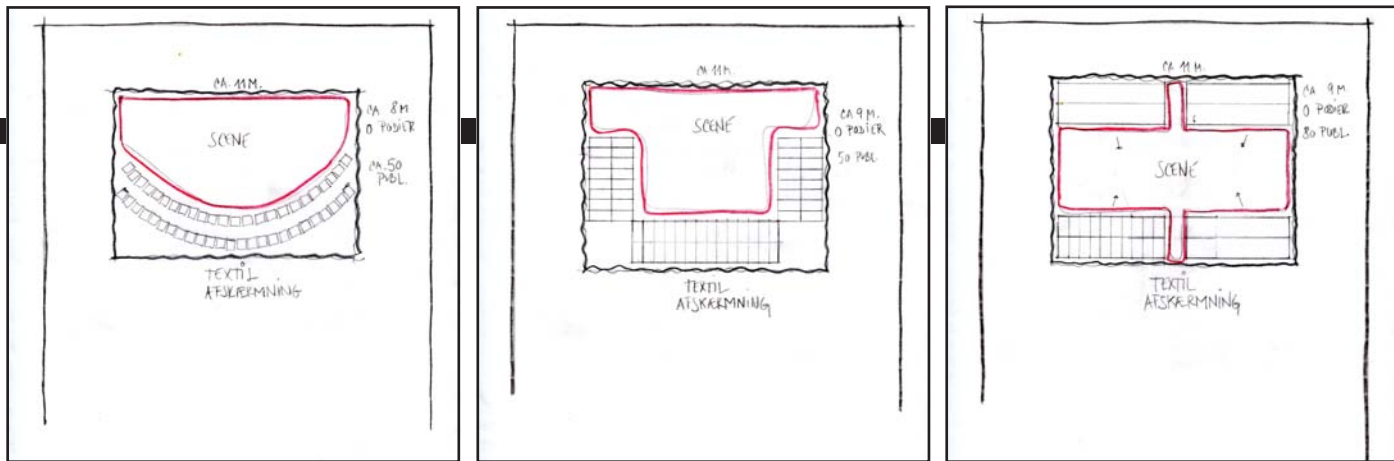
masser af udenomsplads. Masser af muligheder.

Vi arrangerede en visionsaften "on location" for at starte en dialog blandt de lokale amatører om stedet og fremtiden: Kunne man forestille sig at opbygge et nyt teater i denne bygning? Måske endda med tiden gøre stedet til et lokalt kulturhus – også med plads til musik, billedkunst, folkeoplysning osv.?

I løbet af et par timer blev der bygget en model, så man havde en konkret ramme at "tænke" teater i. Og der blev sat

Modellen er et godt arbejdsværktøj.

Skitser til forskellige teaterindretninger direkte på gulvet.

ord på udfordringen. Begejstring kontra betænkeligheder. Drømmen: At få sit eget multianvendelige teater. Versus de praktiske vilkår: Hvilke lovkrav skal man leve op til? Hvad vil det komme til at koste? Hvor meget arbejde vil det kræve af medlemmerne?

Det kan gøres enkelt og billigt

Som argument for at man godt kan begynde opbygningen af et teater "fra grunden" – for små midler og med en overkommelig arbejdsindsats – gik jeg i gang med at tegne nogle "princip-skitser" over simple teaterum: Hvor enkelt og billigt kan man etablere scene- og publikumsopstillinger i et tomt rum?

Det er blevet til en lille serie, som I kan se et udpluk af på disse sider. I de fleste tilfælde har jeg bare "brugt" gulvet, så udgiften begrænser sig til en tekstil (molton) afskærmning af teaterrummet samt rør plus ophæng til lysloft. Man kunne supplere med en stak paller plus billige gulyplader.

Skitserne kan måske inspirere andre af jer til at tænke "stort" og "enkelt" i forhold til rum, der bare står tomme og venter på at blive indtaget af teaterfolk. Eller til at tænke på kryds og tværs af traditionelle indretninger af teaterum hjemme på jeres egne scener.

Skærbæk Amatørscene er stadig i gang med afklaringsprocessen. Så vi ved ikke, om de får deres nye teater, og dermed får lov til at prøve kræfter med "det åbne rums magi". Men de er på vej – og har gjort sig mange overvejelser undervejs.

Der var engang

Det er ofte kummerlige forhold amatørteatre lever under, mener Klaus Hougard. F.eks. da Skærbæk Amatør Teater sidste år blev afvist flere steder og til sidst fik tildelt nogle få øveaftener i festsalen i den lokale sportshal, presset ind mellem bankospil og linedance. Resten af tiden måtte vi så øve privat eller på skolen.

Vi skulle spille "Manden der vendte tilbage" hvor der bl.a. indgår en ligkiste, som liget skal falde ud af. Det var derfor ret vigtigt, at vi fik timingen på plads, og de skiftende øvesteder betød, at vi baksede rundt med den ligkiste i en uendelighed. Det er ikke sjovt.

Til generalprøven kunne vi overtage salen kl. 19.15 for

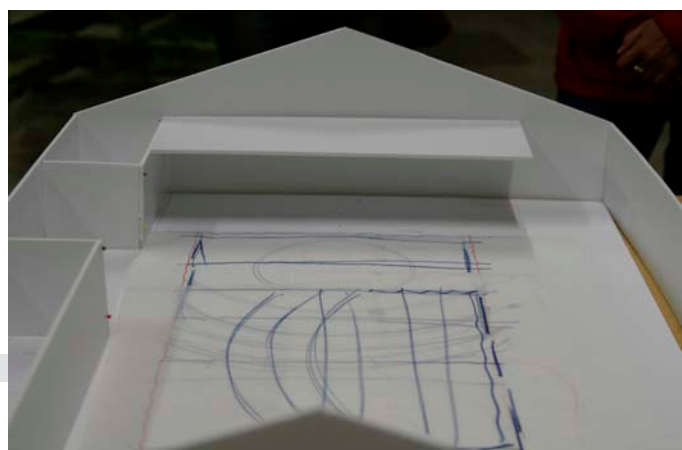
derefter for tredje, femte eller ottende gang at sætte rekvisitterne frem på scenen, sætte det sidste lys op (igen) og gøre os klar. Det er slet ikke sjovt, men det skal jo til.

Det er klart, at da legestuens unger skulle fare rundt i salen næste formiddag, tog vi lige "det værste" ned igen efter generalprøven. Og satte det så op igen næste aften til premieren. Det er heller ikke sjovt, men man vænner sig til det.

Da det hele var overstået, gik snakken mere om vores oplevelser som flyttemænd end om oplevelsen med at spille stykket. Det skulle have været sjovt, men det var det ikke rigtig.

Men så...

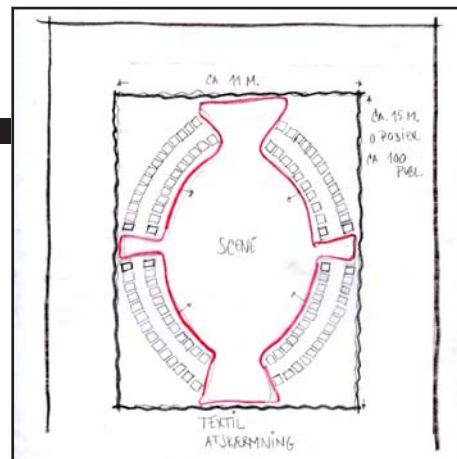
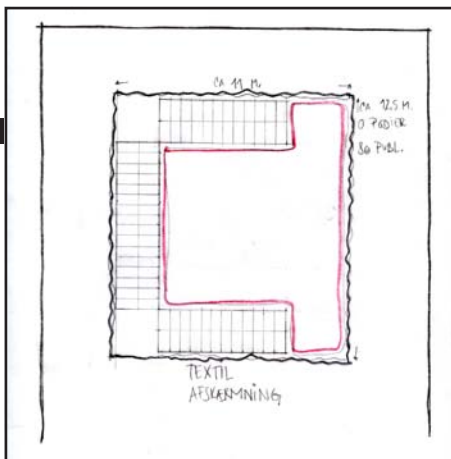
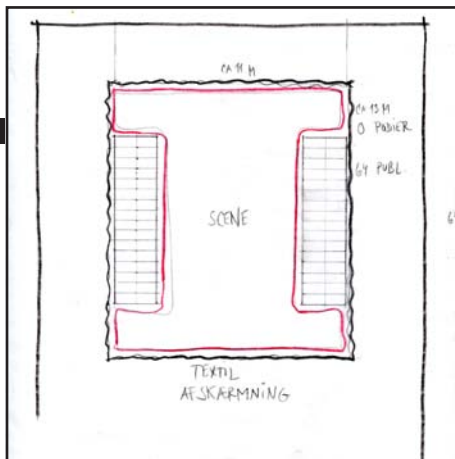
Vi har i mange år snakket om vores vision: Et fast spillested for Skærbæk Amatør Teater.

Forskellige grundplaner afprøves i modellen.

Og sidst på sommeren 2009 blev det pludselig meget konkret. Et medlem fik nys om nogle ledige produktionslokaler i vores lille landsby. Det lød forjættende, selvom det var halvdyrt set med vores øjne, så var det jo kæmpestort på flere måder: Dels at få sit eget – dels de mange kvadratmeter. Måtte man spille teater i en produktionshal? Kunne vi klare opgaven? Turde vi?

Vi gik i gang med at informere medlemmerne, undersøge lokalplaner, sætte os ind i regler for tilskudsordninger, fik

kontakt til DATS' scenografkonsulent, lavede budgetter osv.

Det handlede om at holde styr på rækkefølgen, så vi ikke bandt os til noget, før vi havde ok hele vejen rundt. Vi skulle f.eks. først godkendes som folkeoplysende forening for at kunne komme i betragtning til forskellige tilskud fra Fredericia-ordningen og lokaletilskud. Men vi skal også hæve kontingentet som en betingelse for ordningen. Og hvis det hele ender med ikke at blive til noget, er der ikke rigtig nogen grund til at holde ekstraordinær generalforsamling med det ene punkt.

En del medlemmer føler nok stadig, at det er endnu en af formandens højtravende idéer, og savner, at det hele bliver lidt mere konkret. Kan det virkelig passe, at en forholdsvis lille forening kan overkomme alt dette?

Vi gør det!

Lige nu er status, at vi endnu engang er blevet tilbudt umulige øvetider i hallen på trods af, at vi som aftalt flyttede forestillingen til adskillige uger efter gymnastikopvisningen.

Vi har derfor besluttet, at vi uden økonomisk sikkerhedsnet, uden tilsagn om lokaletilskud, lejer os ind midlertidigt og laver det bedst mulige scene- og publikumsrum for færrest mulige penge, og sætter "Svend, Knud og Valdemar" op midt i april. Umiddelbart derefter på generalforsamlingen beslutter vi så, om vi tør og vil fortsætte.

Det giver os en fantastisk mulighed for at prøve tingene af, få indsamlet nogle erfaringer og frem for alt – at komme i gang.

I værste fald sætter vi 10.000 - 20.000 kr. over styr på én opsætning og slider måske foreningens medlemmer op. Den risiko løber vi.

I bedste fald står vi til sommer som herre i eget (lejet) hus og kan fremover selv bestemme, hvornår vi øver, og hvornår vi vil spille. Og med en medlemskare, der vil være hårdt ramt af pionérånden.

Vi kan give scenefolkene den luksus, at alt, hvad de laver, ikke bare skal skrues ned igen om få dage. Vi kan give instruktører og skuespillere den gave at stå på den rigtige scene fra første øvedag. Vi kan give foreningen et klubliv. Og på sigt kan vi give byens andre kreative

kræfter mulighed for at lege med i "vores" kulturhus.

Det bliver sjovt.

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kulturpolitisk udvikling – DATS arbejder i alle relevante sammenhænge på at skabe yderligere støttemuligheder til fortsat kulturel og kunstnerisk udvikling i amatørteatret: kommunalt, regionalt og statsligt. Og – DATS arbejder på at skabe egnede faciliteter for amatørteatret.

Alle medlemmer kan få gratis hjælp:

DATS har fuldtidsansatte, professionelle konsulenter, der står til rådighed med vejledning og hjælp over telefonen, e-mailen eller ved besøg på din amatørscene. Som medlem kan du også få adgang til udvidet hjælp over en længere periode fx ved egenproduktion af manuskripter, der så kommenteres af konsulenten eller ved opsætningen af en forestilling, hvor der kan aftales flere besøg til samme produktionsforløb m.v.

DATS Sekretariat står til rådighed for alle henvendelser og varetager fx udsendelsen af nyhedsbreve, opdatering af hjemmesiden, udsendelse af blanketter til børneattester, kursustilmeldinger m.m.m.

Kollektive forsikringer:

Alle DATS' medlemsscener, grupper og kredse er dækket af DATS kollektive forsikringer – den lovpligtige arbejdsskadeforsikring samt en ansvarsforsikring, som dækker det erstatningsansvar, kredsen, scenen eller foreningen kan pådrage sig i forbindelse med sine aktiviteter.

Medlemskab giver rabat på Forlaget DRAMA:

Du får 10 % rabat på alle forlaget manuskripter og fagbøger samt hele serien af GRIMAS sminke, når du har et medlemskab af DATS.

Findes der rigtige og forkerte teateroplevelser?

Af Kristian Hald Jensen

Ungdomsteatergruppen UMUT, som hører under egns-teatret Teatret Møllen i Haderslev, deltog fra den 17. – 26. juli 2009 på den første verdensfestival for ungdomsteater i Wien, Østrig, med forestillingen "Underværket – eller The re-muhammed tv show" af Christian Lollike.

I en samtale fortæller Amanda, Maja, Mette og Daniel fra UMUT om deres oplevelser på festivalen og mødet med andre unge fra hele verden.

Vil I starte med at fortælle lidt om UMUT?

UMUT pressefoto. Foto: Lasse Baltzer.

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Uddrag af kulturpolitisk målsætning – DATS vil medvirke til: at støtte teatrets udvikling gennem udvekslingen af erfaringer og ideer på tværs af landegrænserne.

Invitationer fra hele verden:

DATS annoncerer internationale invitationer løbende på vores hjemmeside og i nyhedsbreve. Her har medlemmer af DATS mulighed for at søge om deltagelse på teaterfestivaler og mødesteder, der afholdes rundt omkring i verden, og inspireres af det kunstneriske og mellemmenneskelige samarbejde. Der kan også søges rejsestøtte i DATS til turen.

Talmateriale:

Rejsestøttepuljen udenlands: antal bevillinger og samlet tilskudsbeløb i 2009 – 10 bevillinger og 37.800 kr. i samlet tilskudsbeløb.

Rejsestøttepuljen indenlands: antal bevillinger og samlet tilskudsbeløb i 2009 – 6 bevillinger og 9.200 kr. i samlet tilskudsbeløb.

UMUT blev startet af Teatret Møllen som et forum, hvor unge mennesker kunne komme ind og se billigt teater, og så ville der være debat med skuespillere og instruktører bagefter. Vi var nogle stykker, som også gerne ville lave noget aktivt selv, og så var der en, der foreslog, at vi skulle lave Underværket af Christian Lollike, som havde gjort et stort indtryk på os, da Odsherred Teater spillede det på Møllen. Vi var otte, der gik i gang, vi havde ingen instruktør og skiftedes bare til at instruere hinanden i de scener, hvor man ikke selv var med.

Det blev en ret stor succes, fordi stykket er så anderledes i forhold til, hvad unge mennesker, der ikke ved noget om teater, ellers umiddelbart tænker om teater. Så der var rigtig mange, der blev positivt overraskede.

Hvad betyder UMUT?

Øhm, ja – på tyrkisk betyder det held! Nej, egentlig står det for Unge Mod Ufedt Teater, men det synes vi ikke selv så godt om, så vi brainstormede lidt – måske Unge Med Ukendte Talenter eller Uanede Talenter, men lige nu står det ikke for noget.

Hvordan kom I på at tage på verdensungdomsfestival i Østrig?

Det startede med, at vi tog til DATS' minifestival i Glostrup og spillede forestillingen, og der var Morten Hovman, som er konsulent i DATS, meget begejstret for forestillingen, men den skabte også en del debat om, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Og da denne verdensteaterfestival blev annonceret på DATS hjemmeside på Opslagstavlen, og temaet for festivalen var "Right and Wrong", så tænkte vi, at den måtte vi søge. Så vi droppede de planer, vi ellers havde, satte den op på engelsk og spillede den en gang i Danmark, før vi tog af sted.

Hvad var jeres forventninger til festivalen, før I tog af sted?

Det mest overraskede var, hvor mange mennesker og hvor mange lande der var med. Vi havde forventet, at det var de omkringliggende lande – lande i Vesteuropa, der deltog.

Fortæl om festivalen, hvad mødte jer, hvad skete der?

Vi blev utroligt godt taget imod. Vi fik vores egen guide, og pludselig stod man blandt disse forskellige nationer, og man kunne bare høre, at de snakkede hvert deres sprog, og så forstod man, at det her er et mini-FN. Samme aften var der fest, eller det hed dramabar, og der søgte alle folk hen, og så skulle man bare nå rundt og snakke med alle nationer og få så mange kontakter som muligt. Det var vildt sjovt – der var folk fra Thailand, Palæstina, ja alle mulige nationer.

En almindelig dag på festivalen startede med, at der var

morgenmad mellem kl. 8 – 9. Om formiddagen var der først et kvarters fælles opvarmning for alle deltagere, og derefter var der workshops. De var delt ind, så man i løbet af formiddagen ikke var sammen med nogle fra sit eget land, og sådan blev man "tvunget" til at snakke med de andre lande. Om eftermiddagen så man to forestillinger og igen om aftenen en eller to forestillinger fra de forskellige lande.

Hvor mange lande var med?

Der var 18 lande. Nogle fra Asien, Thailand, Singapore, Israel, Palæstina, Malta, det meste af Vesteuropa, Rumænien, Ungarn, flere grupper fra Tyskland, Finland. Stort set alt, hvad man kunne tænke sig af kulturer. Der var 250 unge mennesker, de fleste mellem 16 og 25 år, det var helt vildt.

Hvordan var det for jer at spille for et internationalt publikum?

Vi var glade for vores forestilling og syntes, at den passede godt ind til temaet "right and wrong", så vi regnede med, at den ville blive godt modtaget. Vi vidste nok, at den ville give noget debat, men ikke noget som ville blive taget dårligt imod, så vi glædede os meget.

Helle Hauger (*formand for AITA/IATA's komite for børne- og ungdomsteater - red.*) kom hen til os aftenen før, vi skulle spille, og sagde, at der var kommet nogle palæstinensere hen til hende og havde spurgt om, hvorfor der stod Muhammed på de plakater, vi havde hængt op. Helle havde forklaret dem, at det handlede om, at den vestlige verden havde kørt attentatet på World Trade Center op til at være et realityshow, og fordi, at ham, man formoder fløj det ene fly, hed Muhammed. Men problemet var, at mange af dem ikke vidste, hvad et realityshow var, fordi de ikke ser så meget fjernsyn. Så der var grundlæggende ting, som er gode at vide, når man ser vores forestilling, som de slet ikke havde med sig plus, at der var en enorm sprogbarriere. Og så også noget med, at vores forestilling har en ironisk distance, som stort ingen andre lande end os og England og Irland rigtig forstår.

Hvordan gik jeres forestilling?

Vi havde en introduktion, hvor der var nogle af os, som skulle klædes ud som terrorister, og vi skulle komme og lede publikum ind, som var det en slags terrorangreb. Da vi spillede i Danmark, havde vi fået fat i nogle ret vellignende maskingeværer. Det havde vi droppet i Østrig, dels fordi vi ikke kunne få dem med – dels fordi Helle sagde, at der er nogle, som lever med det her i hverdagen, så prøv bare at bruge jeres hænder som pistoler, teatereffekten skal nok være der alligevel. Så det gjorde vi, og alligevel var der en eller to, som begyndte at græde, fordi de slet ikke kunne skelne mellem, hvad der var virkelighed, og hvad der ikke var.

Vi havde snakket rigtig meget om det og tænkt, at det kommer da til at ligne et eller andet fra Rusland, hvor der var nogle terrorister, som brød ind i et teater, og at det blev alt for tæt på virkeligheden. Og vi diskuterede flere gange, om det ville blive for meget, men vi blev enige om at censurere stykket mindst muligt.

Hvad skete der så?

En femtedel inde i forestillingen gik hele Palæstinagruppen. Maja opfattede det ikke, og vi andre ... altså jeg var ved at begynde at græde, alle mine replikker var fuldstændig væk, og hele resten af forestillingen ved jeg ikke, om forestillingen kørte eller ikke kørte, fordi jeg bare var hunderød. Det ændrede stemningen fuldstændig – også blandt publikum. Der blev ikke grinset så meget, folk passede på med, om de nu viste, at de kunne lide stykket eller ej, og det var den korteste klapsalve, vi har fået.

Hvad skete der bagefter?

Vi gik ud og kiggede på hinanden, og så tudbrølede vi alle sammen. Så kom Helle og sagde, at det var godt, og at vi bare skulle stå ved det, vi havde gjort, men vi skulle lige trække vejret og så gå ud, fordi der stod mange mennesker, der gerne ville snakke med os.

Den første, der kom hen til os, var positiv, og så kom englænderne der godt kunne se, vi var helt ude af den, og så kom alle de der lykønskninger, og så stille og roligt begyndte en debat, og så voksede den gruppe, der havde lyst til at diskutere – den blev større og større. Til sidst blev vi simpelthen nødt til at bryde det op, fordi vi gerne ville snakke ansigt til ansigt med palæstinenserne, og så fik vi arrangeret et møde med det samme.

Helle og de andre festivalledere var der også, og det var rart. De havde allerede snakket meget med palæstinenserne, da de var meget inde i vores stykke og kunne forstå det og prøvede at hjælpe os med at forklare, hvad der var vores budskab, og at det ikke var nogen hetz mod dem. Vi måtte forklare ironien mange gange. Men det de egentlig var mest stødt over var, at de

Plakat: Daniel Honoré Jensen.

var sådan helt efterskoleagtigt, folk gik rundt med små kontaktbøger og sagde: skriv mail, tlf.nr. eller adresse.

Hvad har I lært af turen?

Det var sjovt at se, hvordan folk opfatter, hvad teater er i øst og vest, det var fuldstændig forskelligt! Det var bare en kæmpe buffet af forskelligt teater, det er skægt, at det kan være så forskelligt – og stadigvæk være inde under den samme paraply.

Vi var selvfølgelig kedede af, at der var nogen, der var blevet decideret stødt og kedede af det, men vores forestilling var nok en af dem, der vil blive husket netop på grund af, at der var sådan en debat bagefter, så vores mission er på en måde lykkes.

Det vildeste var – udover, at der bagefter forestillingen var 60 mennesker, som stod inde ved scenen og gerne ville snakke med os – at en mand fortalte, at alle de mennesker, som ikke var inde hos os, de stod ude på gaden og snakkede i små grupper. Så forestillingen har virkelig skabt meget røre, hvilket vi jo også gerne ville.

Har det ændret jeres syn på verden?

Det har gjort den lidt mindre, man er måske ikke længere så forskellige. Det har været sådan lidt abstrakt at tænke på folk fra Thailand, Palæstina og Israel før – jeg har virkelig følt mig privilegeret, at jeg har fået lov til at møde alle de her forskellige kulturer og personer.

Det var ret fedt at komme ind i en verden, hvor man kan mødes på tværs af lande og også få sindssygt gode fællesskaber. Det mindede meget om efterskoler, hvor man har meget lyst til at snakke sammen og hurtigt opbygger fællesskaber. Det vækkede en interesse for resten af verden og for at komme ud i verden.

Men også det med, at man skal være enormt påpasselig med, hvad man gør. I Danmark har vi også skabt nogle reaktioner, men jeg havde slet ikke på nogen måde forventet så voldsomme reaktioner, som vi fik dernede. Jeg har fået en større forståelse for, hvordan man tænker forskelligt.

Jeg føler, at der er så meget at opleve, så mange forskellige nuancer, at jeg bare har lyst til at komme ud og se dem på deres egne domæner.

Har det påvirket jeres måde at lave teater på – det I oplevede på festivalen?

Det har i hvert fald givet mange inputs, når vi tænker over forestillinger, som vi godt kunne tænke os at spille, og vi planlægger nu at lave det nye stykke, så vi kan have det med på festivaler.

troede, at vi snakkede om profeten Muhammed i stedet for terroristen Mohammed.

Hvordan havde I det i de følgende dage?

Man var sådan lidt urolig for, hvad folk gik og tænkte om en, især hvis man ikke lige var sammen med resten af gruppen, men jeg synes egentlig ikke, der gik så lang tid, og især palæstinenserne kom hurtigt over det. Når vi festede om aftenen, så blev der blødt lidt op, og man fik lige sådan klappet hinanden på skuldrene.

Fik I knyttet venskaber på festivalen?

MASSER! Især med dem man havde mest tilfælles med sådan kulturelt, England og Irland. Det er bare så nemt at finde sammen med dem, men derudover er det da også helt vildt sjovt at møde en masse andre kulturer.

Har I beholdt kontakten?

Ja, især med England og Irland – for nogle af os i hvert fald. Vi har da også været sammen med dem bagefter. Fire af os fra UMUT og to englænderne mødtes med irerne i Dublin, hvor vi var sammen i fem dage.

Hvad med palæstinenserne – fik I mere kontakt med dem?

Ja, jeg prøvede meget at snakke med de drenge, som jeg havde bonded rimeligt godt med, før vi spillede vores stykke, for at se, om de stadig ville snakke med mig. Og det ville de godt. Jeg har skrevet lidt med en på Facebook, og da jeg skrev, at jeg altid har haft en drøm om at komme til Palæstina og arbejde med et eller andet dernede, skrev han: Bare kom og bo hos mig – kom til Betlehem, hvor vi bor. Nu planlægger jeg så at tage derned.

Det er lidt fedt med det der, at nu kender man en masse mennesker rundt omkring i verden.

Der var en fra Singapore, som var på tur rundt i Europa med sin familie, og så tog hun også lige til London og besøgte en, hun havde været sammen med i workshoppen. Og det kan alle jo følge med i på Facebook.

Det var også lidt sjovt den dag, vi skulle sige farvel, det

Børneteater – det er en by i Rusland

Af Maria Rosenhjerter

DATS er engageret i det internationale teatersamarbejde bl.a. gennem deltagelse i forskellige netværk og paraplyorganisationer i Norden og Europa. Et af disse netværk – EDERED – arbejder særligt for at fremme udvekslinger på børne- og ungdomsteaterområdet i europæisk regi.

EDERED, European Drama Encounters, blev etableret i 1985 og er et samarbejde mellem europæiske amatørteaterorganisationer, der har til formål på skift at arrangere henholdsvis børneteaterlejre og ungdomsteaterlejre i skolernes sommerferie med en længde på op til to uger. Udgangspunktet er, at arrangørlandet inviterer grupper af vejl. 8 børn og 2 voksne fra en række lande til at deltage gratis i lejren. Deltagergrupperne skal så selv sørge for udenrigstransporten til og fra lejren. Hensigten med disse lejre er at få skabt direkte kulturudvekslinger mellem de deltagende børn og unge, og undervejs på lejrene arbejder deltagerne i forskellige teaterworkshops, der kulminerer med en række forestillinger. Fællessproget på lejrene er engelsk.

Den 13. Børneteaterlejr

Fra d. 1. – 14. juli 2009 gennemførte EDERED sin 13. Børneteaterlejr med Rusland som arrangørlandet. Lejren var placeret i udkanten af Moskva området, og der deltog børneteatergrupper fra 14 lande: Danmark, Finland, Tyskland, Østrig, Belgien, England, Letland, Litauen, Estland, Ukraine, Rusland, Makedonien, Kroatien og Israel.

Den danske gruppe bestod af 8 børn i alderen fra 12 – 14 år og 2 voksne ledere. Børnene var udvalgt med to børn (en pige og en dreng) fra fire af DATS' medlemsscener, som arbejder kontinuerligt med børneteater: Sæby Scenen, Drakomir i Ribe, B & U Teatret i Svendborg og Teaterskolen DBY under Play i København.

DATS støttede projektet økonomisk ud af vores øremærkede internationale midler, der blev brugt til at dække lønninger til de to ledere, formøder i Danmark, hvor børnene blev rystet sammen før turen, evalueringssmøde med deltagerne efter lejren, udgifter til visa samt nedbringelse af rejseudgifterne i kombination med en deltagerbetaling pr. barn.

En oplevelse for livet

De danske børn fik stillet en særlig opgave hjemmefra: du skal skrive dagbog undervejs på lejren – en god måde at fastholde forskellige oplevelser og tanker med undervejs i en intens periode med mange nye input. I det efterfølgende kan læses små uddrag fra børnenes dagbøger.

Fra den 1. dag

I dag stod vi op klokken seks. Vi sov alle sammen på et vandrerhjem i København. Flyveturen gik fint. Da vi kom til Moskva, kørte vi i en bus til det sted, vi skulle være. Og hvis jeg skal være ærlig, så minder det meget om et

Alle fotos er taget af Malene Alsted Schmidt - på EDERED børneteaterlejren.

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kulturpolitisk udvikling – DATS deltager i det internationale samarbejde gennem: NAR, NEATA, IATA/AITA, CHIPAWO, EDERED – og andre internationale netværk med henblik på at skabe og vedligeholde netværk til fortsat udvikling inden for området.

DATS landsbørneteaterlejr 2010:

Der afholdes landsdækkende børneteaterlejr i 2010 på Sydfoyn. DATS har efter en længere pause, hvor fokus har været på gennemførelsen af lokale børneteaterlejre, valgt at prioritere igen at kunne tilbyde teaterbørn mellem 9 – 12/13 år fra hele landet et mødested over 6 dage i den første uge af skolernes sommerferie. Annonceringen er startet i februar med deadline for tilmelding 1. juni – og særlig info er sendt direkte til alle amatørscenerne med henblik på, at de kan orientere deres børnehold om muligheden.

Andre internationale samarbejdspartnere:

NAR – Nordisk Amatørteaterråd, et nordisk samarbejde: NAR arrangerer bl.a. Nordisk Børneteaterfestival.

NEATA – North European Amateur Theatre Alliance, et nordisk-baltisk samarbejde: arrangerer NEATA festivalen hvert andet år, næste gang på Island i august 2010,

NEATA YOUTH, en ungdomsafdeling under NEATA.

AITA/IATA – International Amateur Theatre Association, Verdensorganisationen for amatørteater: afholder verdenskongres og verdensfestival samt er opdelt i geografiske sammenslutninger bl.a. NEATA.

fængsel, fordi man kun må være inden for et bestemt større areal med hegn om. Da vi kom ind i et af de værelser, vi skulle være i, tænkte jeg: Har min bedstemor indrettet det her rum? Det er meget hyggeligt, men det er ret gammeldags.

Fra den 2. dag

Dagen fik en uheldig start, da vi sov en halv time over os, så vi nåede kun halvdelen af morgenopvarmningen. Jeg syntes workshopgrupperne er fine, og det er faktisk helt fint at være den eneste dansker i min gruppe, fordi jeg er blevet gode venner med alle mulige fra andre lande, og lederne var gode. Jeg har lært en masse sjove dramalege.

Fra den 3. dag

Der har allerede været tre syge i den danske gruppe, men to af dem er nu raske igen, men det er altså mange på tre dage. Vi gik ned til morgenopvarmning, som landene på skift står for. Morgenmaden var meget fed, der var alt for meget smør i. Så var der workshops igen, og det var meget sjovere i dag, fordi vi lavede noget mere indviklet. Frokosten var god, men den var bedre i går, og så til workshops igen. Aftensmaden okay.

Fra den 4. dag

Morgenmaden var fed igen, så jeg spiste ikke meget. Vi havde en lille pause, og så var der workshop igen. Vi lavede meditationslege, det var meget afslappende. Vi lavede også en leg med status. Frokosten var god, men ikke så sund som i Danmark. Vi gik ned til kiosken og købte icetea. Damen i butikken kunne ikke engelsk, så det var svært at forklare, hvad vi ville have.

Fra den 5. dag

I dag var vi de første til opvarmning. Men morgenmaden var risengrød, og den smagte ikke godt. Jeg snakkede rigtig meget med dem, der er med fra Israel i dag, og er blevet gode venner med dem. Det var som altid sjovt at være i workshop. I formiddags lavede vi masker og små improvisationer. Det var vildt fedt, og jeg elsker mit hold dog minus den sure lærer.

Fra den 6. dag

Lige nu er jeg meget træt og lidt ked af det, fordi jeg savner min kæreste, så godnat.

Fra den 7. dag

I dag skulle jeg danse i en workshop, der hedder MTV dance. Dans er ikke lige mig, men jeg syntes faktisk, at det var meget sjovt, fordi mig og en anden dreng havde kjoler og alle mulige pigeting på, men til pausen gad vi

ikke have det på mere, så vi klædte om til drenge igen. Jeg sidder og tænker på, at vi skal ind til Moskva i morgen.

Fra den 8. dag

Jeg har glædet mig til at komme til Moskva hele ugen. Vi kørte i bus i lang tid, men det var okay. Det var bare helt vildt med alle bygningerne, som var så flotte og store. Vi fik ikke særlig lang tid til at shoppe i, men fik alligevel købt nogle gaver. Vi skulle også ud at sejle. Vi sejlede i 3 timer, så det blev lidt kedeligt til sidst.

Fra den 9. dag

Der kom nogle og fortalte noget om hemmelige venner. Så på et tidspunkt skulle vi trække et navn og være søde ved vores hemmelig ven, uden de ved, hvem vi er. Til aften skulle vi være klædt flot på, og drengene skulle have en blomst med, og så skulle man danse med en partner, man fik.

Fra den 10. dag

I dag begyndte vi at tænke på, hvad vores stykke skal handle om. Vi skulle selv være med til at bestemme, hvad det skal handle om. Vi forberedte noget mere på vores fremvisning og lavede nogle scener og små manuskripter, det var sjovt.

Fra den 11. dag

Vi satte vores stykke sammen i dag. Det var meget forvirrende i starten, men til sidst blev det helt vildt godt, synes jeg. Om aftenen havde vi high school bal, og det var virkelig sjovt.

Fra den 12. dag

Så er showet helt færdigt og klar til i morgen, hvor alle workshops skal vise deres final show. Vi fik en time før fri i dag, fordi showet er helt klar. Jeg tænker lidt på, hvor meget jeg nok kommer til at græde i morgen.

Fra den 13. dag

Efter middagsmaden gik vi hjem på værelserne og pakkede vores ting. Da klokken den blev fem, var det tid til, at vi skulle vise vores stykker. Showet gik helt fantastisk. Klokken ni var der afslutningsfest. Vi startede med, at det var rigtigt sjovt, og så lige pludselig blev det bare en meget sørgelig aften, hvor vi alle sammen græd, fordi vi skal skilles i morgen. Jeg syntes, det har været en fed tur, og jeg har fået nye venner og lært en masse teater. Jeg vil savne dem alle sammen.

Og på den 14. dag

Så gik turen hjem til Danmark igen, hvor den danske gruppeleder skriver i den fælles dagbog, som er blevet

lavet til de 8 børn ved at samle alles dagbogsnoter: Tak for en oplevelsesrig tur, som jeg aldrig vil glemme, og heller ikke jer dejlige unger.

Refleksioner i børnehøjde

Et par måneder efter lejren var afsluttet mødtes børnene igen med deres ledere og DATS' børne- og ungdomsteaterkonsulent for her i fællesskab at forsøge at evaluere forløbet og sætte ord på 14 dages oplevelser i Rusland sammen med 104 andre teaterbørn.

Hvad var jeres forventninger før turen? Det bliver sjovt, jeg glædede mig meget – jeg kunne næsten ikke tro, at jeg var blevet udvalgt – jeg lærer nok mere engelsk, når vi skal tale det meget med de andre på lejren, men kan vi forstå hinanden – jeg var lidt bekymret for maden derovre.

Hvordan gik det med sproget? Det var ikke noget stort problem – i workshopperne kunne vi jo vise, hvad vi mente med kroppen – man skal bare være tålmodig med at forstå hinanden.

Oplevede I kulturforskelle? Der var nogen, som bad bøtner – vi fra Danmark havde det sejeste modetøj – der var forskel på, hvordan vi brugte vores kroppe, hvor vi var lidt mere åbne end nogle andre børn.

Hvad betyder maden i et fremmed land? Vi var sultne hele tiden, fordi maden var ikke god – vi synes, at man på sådan en lejr skal tænke i mad, som alle børn kan lide at spise.

Hvad betyder stedet, hvor I boede? Vi blev lidt overraskede, det var næsten som at være i fængsel med huse og hegn omkring, men vi var ikke bange – man kan godt få lidt hjemve, hvis det ikke er så hyggeligt, men så

må vi jo bare hygge os sammen.

Nogle af jer blev syge på lejren? Det var lidt skræmmende, at nogle af os blev syge, men vi blev jo raske igen, og mange børn fra de andre grupper blev jo også syge.

Hvordan tror I, at det er at være barn i Rusland? Der er vist mange fattige familier – vi så russiske børn, der ikke var med på lejren, som stod og røg cigaretter uden for lejren. Hvad betyder sammenholdet i den danske gruppe? Det er super vigtigt, at vi havde det godt sammen.

Hvordan gik det med at få nye venner fra de andre lande? Vi har fået mange nye venner, som vi skriver sammen med over mailen, og det vil vi fortsætte med længe – (nogle af børnene har allerede skrevet sammen med deres nye venner om, at de måske skal besøge hinanden privat til sommer).

Hvad har I lært om teater på lejren? Vi fik lært nye teaterøvelser gennem de forskellige workshops, som vi deltog i – vi har lært at samarbejde med børn fra andre lande, selvom nogle af dem var lidt generte – det var spændende at arbejde i grupper sammen – det var godt, at vi havde indflydelse på de forestillinger, som vi skulle spille, og her brugte de ting, vi havde lært i workshopperne.

Hvordan gik det med jeres lille "Intro til Danmark optræden", som I havde forberedt hjemmefra før turen? Den blev en stor succes, så det var en god start på teaterlejren.

Hvad syntes I om de færdige teaterforestillinger på lejren, som I medvirkede i og så som publikum? De var alle sammen gode, fordi de både var sjove og seriøse, og derfor fik de også alle sammen ros.

Teateruddannelsen i DATS

Af Freddy Harthimmer

DATS Grunduddannelse har skiftet navn til Teateruddannelsen. Uddannelsen er i 2010 gået i gang med 15 deltagere, der i perioden fra januar til juli skal igennem 6 kursusmoduler med mulighed for frivilligt at tage et syvende modul i sammenhæng med DATS Teaterfestivalen i april.

Vi har bedt to tidligere deltagere på uddannelsen: Susanne Knudsen, Svinninge Revyen, og Jette Karin Olsson, Holbæk Amatør Teater (HDK, Elverfolket og Teaterødderne), besvare nogle spørgsmål omkring deres indgang til og oplevelser af at deltage på Teateruddannelsen (TU).

Susanne Knudsen er instruktør på Svinninge Revyen igennem nu 12 år.

Jette Karin Olsson er skuespiller, instruktør og har medvirket som statist i flere film.

Hvad fik dig til at vælge Teateruddannelsen?

SUSANNE: Jeg startede som så mange andre med at instruere lokalrevy og mindre amatørstykker. Det var sjovt, publikum krævede ikke så meget mere end, at der var nogen med i forestillingen, de kendte. I 1996 startede jeg så en børnegruppe på ca. 20 børn sammen med en veninde. Børnene var meget talentfulde, og de stillede store krav til sig selv – og ikke mindst til mig som instruktør. Jeg følte mig lidt utilstrækkelig og ville gerne kunne give børn og voksne meget mere i min instruktion. (Redaktionelt: *Børneteaterlederuddannelsen kom først fast på DATS' uddannelsesprogram fra 1999*).

Siden vi startede Svinninge Revyen for 12 år siden, er det meget tydeligt, at publikum kræver mere og mere, som årene går, og succes forpligter. Det var med til, at jeg fik lyst til at lære mere teori og få en masse inspiration. Endelig manglede jeg også et godt netværk.

JETTE KARIN: Det var personlig interesse. Jeg havde spillet amatørteater i en del år og været på nogle DATS kurser, og jeg ønskede at dygtiggøre mig mere dybdegående. Da jeg var 46 år, (tog uddannelsen i 2006-2007), havde jeg ikke som mange yngre amatørskuespillere nogen illusion om at kunne komme ind på en teaterskole. Men jeg var blevet meget bidt af teater, og jeg ville gerne bruge tid og kræfter på at "bide igen".

Hvad har du personligt fået ud af Teateruddannelsen?

SUSANNE: Personligt har jeg fået rigtig meget ud af at kunne spejle mig selv i andre – og ikke mindst at se, hvad andre har sat op og gennemført. Det har givet mig en tro på de ting, jeg selv har valgt at gøre. Det har gjort mig mere modig og meget mere eksperimenterende.

De vilde ideer har jeg altid haft, men TU har lært mig bedre at sætte dem i scene og at få folk med på ideen. Det er jo amatørskuespillere, vi har med at gøre, og de skal sommetider overtales på en særlig måde. Især

Billedtekst

faget "instruktion" har givet mig rigtig god træning og metoder til at arbejde med den enkelte skuespillers svage og stærke sider. Jeg er også blevet bedre til at se "mennesketyper", og med dét har jeg fået en bedre menneskeforståelse. At blive bedre til instruktion har givet mig nogle gode midler til at få amatørskuespillerne til at bryde grænser og gøre ting, de ikke troede, de kunne. Et lille eksempel kunne være en person, der historisk altid har spillet højstatusroller, og som pludselig viser nogle helt nye sider af sit skuespil i en lavstatusrolle. Jeg har brugt mange af de ting, jeg lærte på TU i mit daglige arbejde som leder. Ledelse er en lang række af begivenheder, hvor det er lederens ansvar at skabe en atmosfære af handlekraft og selv at inkorporere det. Ledelse er at kunne overføre lidenskab og begejstring – og det samme er instruktion i teater vel sagtens.

JETTE KARIN: Jeg har fået utroligt meget ud af det. Jeg fik værktøjer, færdigheder, viden og gennemgik personligt en proces i løbet af det år, jeg deltog, svingende fra: "Spændende!" over "Det her kan jeg ikke – jeg vil aldrig mere spille teater!" til "Fantastisk! Giv mig noget mere! Lad mig få lov at prøve det af!".

Har du brugt den viden og de færdigheder, du har fået gennem Teateruddannelsen, hjemme i gruppen og måske også i helt andre sammenhænge?

SUSANNE: Jeg har især brugt de ting, jeg har lært omkring instruktion. Med børnene er det blevet meget lettere at aftale signaler og metoder, der kan bruges på øvesessioner – en enkelt måde at kommunikere på uden så mange ord. Et eksempel kunne være: "På en skala fra 1 til 10 vil jeg gerne bede om forelskelse til 8". Og med børnegruppen gav TU mig mod på, at vi skrev et stykke selv om mobning ved hjælp af improvisationer med udgangspunkt i deres egne, oplevede situationer. Resultatet blev forestillingen "Barndommens Land", som vi tog rundt på flere skoler med og viste for 6.-7. klasse. Mellem revyerne har jeg afholdt træningsaftener med revyskuespillerne, hvor vi har øvet i alt andet end revygenren. Jeg har anvendt eksempler fra nogle af de tekster, vi har instrueret på uddannelsen (Ibsen, Tjekhov m.fl.), men jeg har også taget mange andre tekster i brug

Billedtekst

Billedtekst

og afprøvet de forskellige teorier.

JETTEKARIN: Jeg har helt sikkert brugt forskellige ting, jeg har lært på uddannelsen. Ikke så meget, som jeg gerne ville – det er begrænset, hvad der er af roller til min type og alder, og der er så mange dygtige amatørskuespillere i Holbæk, så det kan være svært at "komme til". Jeg synes dog efterhånden, at jeg har "fået hul på det".

Hvis man bliver bedre til at spille skuespil, bliver man også bedre i andre sammenhænge som involverer andre mennesker. Jeg kender mig selv bedre og synes også, jeg er blevet bedre til at "læse" andre mennesker. Helt grundlæggende bliver man bedre til at fremlægge sin sag, og man bliver bedre til at være opmærksom på hele gruppen. Det kan være kolleger, familie, sportshold, medpatienter i venteværelset ... hvad som helst.

Er der områder, du synes, der bør uddybes mere på Teateruddannelsen?

SUSANNE: Min kæphest har altid været uddannelse i produktionsledelse. I de små teaterforeninger er det meget de samme personer, der står for planlægningen af alt – samtidig med, at man enten står på scenen eller er instruktør. Vi har selvfølgelig fået erfaringen i produktionsledelse med årene, men vi har også oplevet nogle fatale fejltagelser, som vi måske kunne have undgået, hvis nogle af os havde gennemgået et teoretisk forløb omkring emnet.

JETTE KARIN: Måske mere om lys og lyd, men jeg har på fornemmelsen, at DATS i dag tilbyder flere specialkurser i det. Og gerne mere om sminke og kostumer – nok mest det første.

Det ville også være interessant med en videreuddannelse af samme varighed, selvom DATS har mange gode kurser. Måske en specialiseret videreuddannelse (instruktion, skuespil, lys og lyd osv.).

Synes du, at DATS' andre kursersupplerer Teateruddannelsen?

SUSANNE: Det samlede team omkring Svinninge Revyen har i flere år været på Rønshoved Kurset, hvor vi har delt os op på de forskellige tilbud, hvilket har givet nogle

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kunstnerisk udvikling – DATS tilrettelægger alle sine tilbud og ydelser med henblik på at medvirke til at højne niveauet og skabe mulighed for udvikling hos den enkelte. Der tages i denne sammenhæng hensyn til, at medlemmerne har forskellige behov, der skal søges opfyldt, som fx: begyndere, øvede – individuel læring, gruppekurser – brede kurser og specifikke kurser.

Få viden og inspirationer til teaterarbejdet med børn og unge:

DATS Lederuddannelse i børne- og ungdomsteater holder en pause fra juni 2010 og åbner igen i 2011. Pausen bliver brugt til at ændre lidt på uddannelsen, så den opdateres til at matche forskellige nye udviklinger inden for børne- og ungdomsteaterområdet. Uddannelsen fortsætter med at fungere via deltagelse i fire kurser, der skal gennemføres inden for en to årig periode, og som så afsluttende udløser diplom. De enkelte kursusmoduler vil fortsat være åbne for enkeltdeeltagere. Uddannelsen anbefales til såvel frivillige ledere i amatørscenerne, lærere, pædagoger m.fl., der arbejder/ønsker at starte et arbejde med teater og børn/unge.

Hvordan man kan søge støtte til Teateruddannelsen:

I nogle Kommuner gives der tilskud til, at aktive ledere kan komme på faglige uddannelser og kurser som fx DATS Teateruddannelse eller andre af DATS' kurser. Man skal henvende sig i Kommunens Kultur og Fritidsforvaltning eller til det lokale Kulturelle Samråd – hvis det findes i kommunen. Endvidere er der nogle DATS Kredse, som giver støtte til deltagelse på Teateruddannelsen, og i nogle DATS Områder er der puljer, man kan søge via LandsDATS.

gode oplevelser. Personligt har jeg blandt andet deltaget i Instruktion, (det kan man ikke få for meget af), og det gav mig ny energi og en masse gode ideer. Jeg kan godt lide faconen med 3 til 5 forskellige "undervisnings-genrer", hvor vi som en mindre scene kan tage af sted sammen som et team. Her lukker vi os selv ude fra den virkelige verden i en weekend, og det sprøjter med kreative ideer og visionære tiltag for vores lille teaterforening, mens vi er af sted.

JETTE KARIN: Ja, jeg synes DATS har mange gode kurser.

Vil du anbefale andre at tage Teateruddannelsen?

SUSANNE: Jeg vil selvfølgelig anbefale alle, der arbejder med teater at bruge tid på at tage denne uddannelse. Den er utrolig givende. Derudover vil jeg næsten sige, at Lederuddannelsen i børne- og ungdomsteater burde være et must for pædagoger i SFO'er og folkeskolelærere, der arbejder med teater. Der bliver brugt mange timer på det både i SFO og skole, og kvaliteten af udbyttet er ikke altid lige godt. *(Redaktionelt: Lederuddannelsen kan også anbefales til frivillige ledere og instruktører af børne- og ungdomsteaterhold i amatørscenerne).*

JETTE KARIN: Helt klart! Men de fleste, jeg har snakket med, synes det er en stor mundfuld både tidsmæssigt og økonomisk. Jeg ved ikke helt, hvad man skal gøre ved det. Nu er den jo kortet ned i forhold til, da jeg tog den, men jeg syntes bestemt ikke, det var for meget. Jeg var flere gange ude for, når jeg skulle af sted på et af modulerne: "Åh nej, jeg orker det ikke", men når man så kom af sted, så var det bare superfedt og hver gang med gode undervisere.

Hvordan synes du, at dit udbytte af uddannelsen stemmer overens med de ressourcer, du har brugt på den (tid og penge)?

DATS kurser i 2009:

- Projektøkonomi, 6. februar 2009.
- Skuespilteknik – skuespillerens arbejde, 27. februar – 1. marts 2009.
- Instruktionskursus – to weekender, 13. – 15. marts og 3. – 5. april 2009.
- Produktion af plakater og andet PR-materiale, 21. marts 2009.
- Lyskursus, 21. – 22. marts 2009.
- Revy – et kursus for revyspillere, -sangere og -instruktører, 27. – 29. marts 2009.
- Skuespilteknik – skuespillerens arbejde, 3. – 5. april 2009.
- Malede dekorationer, 18. april 2009.
- Konstruktioner, 2. maj 2009.
- Lykken bag scenen – teaterforestillingen hvor alle er med i billedet, 15. – 17. maj 2009.
- Scenografi, 23. -24. maj 2009.
- Teaterkurset, 2. – 8. august 2009.
- Klovnetworkshop, 25. august 2009.
- Skuespillerne møder instruktøren - et kursus for både skuespillere og instruktører over 2 weekender, 9 – 11. oktober og 6. – 8. november 2009.
- De store russere, Stanislavskij, 24. – 25. oktober 2009.
- Sæt billeder på repertoiret, Det begynder med billedet, 24. oktober 2009.
- Miniungdomsfestival, 23. – 25. oktober 2009.
- De store russere, Chekhov, 31. oktober – 1. november 2009.
- Sæt billeder på repertoiret, Fra billede til billetsalg, 14. november 2009.
- De store russere, Meyerhold, 21. – 22. november 2009.
- Penge, produktion og PR, 28. oktober 2009.
- Ih hvor forandret – for alle der arbejder bag scenen, 27. – 29. november 2009.

Tværfaglige kurser

Af Peter Rafn Dahm

I 2009 arrangerede DATS to "luksuskurser" for folk bag scenen med fokus på samarbejdet mellem alle dele af scenebilledet. Til kurserne var knyttet 4 lærere til at dække fagområderne: kostume, sminke, lys og scenografi. Det er dyrt og kræver mange deltagere for at kunne løbe rundt. Så hver gang, vi annoncerede et af kurserne ud, var vi spændte på, om tilstrækkelig mange deltagere nu også meldte sig. Og begge gange var det Holstebro Festspil, der troppede op med mere end 20 deltagere – og sikrede kursernes gennemførelse.

Hvordan kan det lade sig gøre? At man kan motivere så mange fra en enkelt scene til at rive en weekend ud af kalenderen? Og hvordan skaffer man økonomi til, at så mange kan komme på kursus?

Holstebro Musikteaters syhold

Anne Grethe Christensen, der er koordinator på Holstebro Musikteaters syhold, fortæller her om syholdets historie. Det er her vi finder afsættet for de mange deltagere fra Holstebro Festspil.

Fra 2001 til 2004 var John Eggert, som er instruktør i Musikteatret Holstebro, "lejet" ud som instruktør på det lille amatørteater Busbjerg, hvor jeg var kostumeansvarlig. Vi havde på Busbjerg et frivilligt syhold, som jeg havde startet op. Og John Eggert spurgte mig i 2004, om jeg ville forsøge at oprette et tilsvarende syhold i Holstebro, og det gjorde jeg.

På Holstebro Musikteater er alle frivillige organiserede under en forening, Holstebro Festspil, der tager hånd om

SUSANNE: Jeg har fået fantastisk meget ud af Teateruddannelsen, og jeg ville under ingen omstændigheder have undværet det.

JETTE KARIN: Jeg synes, det er meget billigt for så meget og så kompetent undervisning, og jeg synes som sagt ikke, det kunne have været kortere tid. Det var godt at kunne koncentrere sig en hel weekend på hvert kursusmodul, og holdet fungerede super godt sammen på trods af meget store forskelle i alder og forudsætninger.

Som en lille efterskrift vil jeg også sige, at jeg oplever en

Der diskuteres motiver og farveblandinger før kirkeruden males op i stort format. Foto: Martin Berthelsen.

de frivillige og sørger for, at der er tilstrækkeligt mandskab til de egenproduktioner, som teatret sætter op. I 2004 indrykkede Holstebro Festspil en annonce efter frivillige syersker, og vi fik et hold på 12 piger. Af de 12 har vi stadig 9 af disse på holdet, som så over tid er vokset, således at vi i dag har 22 piger på listen. Det vil dog næsten altid være sådan, at nogen – af den ene eller anden årsag – ønsker at holde "pause" en produktion eller to, så reelt kan vi påregne et hold på 15 aktive syersker.

Udfordringer og stolthed

Indtil nu har holdets største faglige udfordringer været produktionen af "Baronessen fra benzintanken" (ca. 300 kostumedele) og "The Producers" (ca. 900 kostumedele). Udfordringerne handler ikke så meget om de enkelte kostumer, men mere om at håndtere tidspresset. Vi havde netop færdiggjort "Les Misérables" (ca. 500 kostumedele) i marts 2008, og skulle så straks i gang med Baronessen, som skulle opføres i oktober 2008. Men samtidigt skulle der også startes op på Producers, som skulle opføres i februar 2009. Det var hårdt, men det lykkedes. Og det

meget stor uvilje rundt omkring på nogle amatørscener mod at søge/modtage undervisning. Det forstår jeg simpelthen ikke, og jeg ved ikke, hvad man kan gøre ved det. Hvis man nu spillede håndbold på et hold, der fik tilbud om en weekend med Anja Andersen som underviseren, ville man så sige: "Nej, det er for dyrt og besværligt, og vi har ikke tid"?

*Poul Rasmussen demonstrerer sminkeprincipper.
Foto: Martin Berthelsen.*

*Kostumeholdet monterer tekstilprøver på det store skrud.
Foto: Peter Rafn Dahm.*

gjorde det kun, fordi holdet er så godt sammentømret, og fordi vi har en fantastisk kostumier, som kan holde hovedet koldt, selv når det hele er meget presset.

Vi er også stolte over den nuværende produktion, "Miss Saigon", der har et cast på 45 medvirkende og ca. 900 kostumedele. Vi står nemlig i en situation, hvor vores faste kostumier er på barsel, og den vikar, vi havde fået, levede desværre ikke op til forventningerne. Vi har derfor selv måttet overtage "styringen" og kommer alligevel i

mål med en produktion, vi kan være tilfredse med. Og vi bliver færdige til tiden.

Tværfaglige kurser er vejen frem

Jeg har nu længe fornemmet, at der eksisterede et behov for at tænke i kurser, fortæller Anne Grethe. Når vi sad og drak kaffe på syaftenerne, så kunne jeg godt høre, at pigerne gerne ville udvikles og udfordres, og i oktober 2007 var der så et DATS kursus i "Syteknik og kostumeforståelse". Her var vi 3 sypiger, som var med og fik rigtig meget ud af det. Under evalueringen efter kurset kom snakken ind på andre kurser, som DATS kunne tage op, og her fra udviklede tanken sig om nye tværfaglige kurser.

Kurser er vigtige, hvis vore produktioner til stadighed skal kunne leve op til de krav, der stilles, og som vi også stiller til os selv. Vi skal udvikle os, og det kan vi kun gøre ved at mødes med andre ligesindede i gode, faglige projekter, som et DATS kursus er.

Deltagelse i kurser medvirker også til at give en større forståelse for den helhed, som et teaterstykke jo er: At vi alle bidrager med væsentlige enkeltheder til helheden. Og det giver den enkelte anerkendelse af, at det er en væsentlig ting, han/hun bidrager med. På et kursus er der også mulighed for at bruge sin kreativitet og skabe socialt samvær på en anden måde, end det kan lade sig gøre i hverdagen.

Nye vinkler på samarbejdet

Det specielle ved tværfaglige kurser er så, at disse kurser giver en fantastisk forståelse for de andre gruppers arbejde. Og det betyder, at vi begynder at betragte vores produktion ud fra endnu en indfaldsvinkel: Hvordan harmonerer dette kostume med kulisser og lys? Det har vi ikke været så optaget af tidligere.

Og det smitter af på måden, vi griber tingene an på. F.eks. skulle vi på et bestyrelsesmøde i Holstebro Festspil beslutte en dato for et fællesmøde med instruktøren, hvor vi kunne høre hans tanker og ideer omkring den næste produktion. Et bestyrelsesmedlem, som ikke havde været med på kursus, udtalte så, at "det kunne hver enkelt gruppe da bare tage med instruktøren,

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Organisatorisk udvikling – Der arbejdes fortsat på at formulere en struktur for foreningen, der passer til de kommunale udviklinger – herunder at fremme en strategi for netværksdannelse i kommunerne.

Kredskonsulenter og områdekonsulenter:

En række dygtige amatører er tilknyttet DATS Kredse og LandsDATS som henholdsvis kreds- og områdekonsulenter. Som medlem kan du gratis kontakte disse personer, såfremt de findes inden for dit lokale, geografiske medlemsområde, og få hjælp til jeres arbejde med amatørteater. Læs mere om de enkelte kreds- og områdekonsulenter inde på DATS hjemmeside: www.dats.dk – se under emnet: Kredse, netværk og områder.

Nedlagte kredspuljer og Aktivitetspuljen:

Fra nedlagte kredsområder eksisterende der i 2009 særlige kredspuljer fra Ribe Amt og Vejle Amt.

Aktivitetspuljen kan kun søges af medlemmer, som bor i områder, der er lagt ind under LandsDATS, fordi her ikke længere eksisterer en kreds.

I 2009 var der til disse puljer – i alt 19 ansøgninger med 62.660 kr. i samlet tilskudsbeløb.

Medlemmer, der hører hjemme i eksisterende Kredse, kan søge tilskud i disse.

Der eksperimenteres med ultraviolet maling og sminke.
Foto: Knud Volsing.

man behøvede vel ikke at vide, hvad de andre grupper mente om dette og hint". Og så skal jeg lige love for, at der kom gang i protesterne. Alle, der havde været med på DATS kurset "Lykken bag Scenen" kunne nemlig helt klart forklare, hvor kæmpe stor betydning det havde, at vi vidste, hvad hinanden tænkte og lavede.

Vi har derfor også fået mod på flere kurset, og regner med at starte næste produktion med et weekendkursus i bearbejdning af tekstiler – både for syholdet og kulisseholdet. Hvis ikke DATS allerede har fået en henvendelse om et sådant kursus, så er den på vej!

Det koster penge at sende folk på kursus

Michael Berthelsen fra Holstebro Festspils bestyrelse forklarer, hvordan det er lykkedes at finde økonomien til at sende mange af foreningens frivillige på kursus.

Holstebro Festspil søger hvert år Holstebro Kommune om støtte til uddannelse af frivillige. Og heldigvis har vi hvert år fået et pænt beløb til dette formål, hvilket vi naturligvis er meget taknemmelige for.

Både Musikteatret og Holstebro Festspil har et godt samarbejde med Holstebro Kommune. Både før og efter kommunalreformen. Kommunen har i mange år ønsket at styrke kulturen, og den har været velvillig til at støtte de mange forskellige projekter, der er i kommunen. Særligt den egenproduktion, som teatret og Holstebro Festspil har stået for gennem næsten 15 år, har stor bevågenhed i Kommunen, og der er et direkte ønske fra Kommunens side om, at denne egenproduktion kan bibeholdes. Det betyder, at der sker en stor og god udvikling i interessen for at træde op på de skrå brædder blandt de mange unge, som er i kommunen, og det trækker folk til fra uden for kommunen.

Men også bag scenen går det godt. Vi kan selvfølgelig altid bruge flere frivillige, men det lykkes faktisk hele tiden at få nye med, så der kan blive mulighed for at "holde en pause" og ikke blive helt brændt ud. Og den støtte, som Holstebro Kommune har ydet Holstebro Festspil, har gjort, at vi kan gøre noget for alle disse mange frivillige i form af kurser, workshops m.m. På den måde oplever de frivillige, at de er med til at gøre en forskel, og samtidig

Koncentreret arbejde med opmaling af de store vindues-
tekstiler. Foto: Martin Berthelsen.

bliver man klogere på nogle ting, som kan være til gavn for en selv, teatret og dermed lokalområdet.

Kommunen har også vist sig imødekommende, når der har været brug for hjælp til ansøgninger eller andre praktiske gøremål.

Gode råd, når det gælder det kommunale samarbejde

Det lyder måske simpelt, forklarer Michael Berthelsen, men man skal gøre følgende:

Find ud af hvilke personer, det er i Kommunen, der har med kultur at gøre (embedsmænd).

Find ud af hvem i de forskellige partier, der har med kultur at gøre (Kulturudvalg), men også om der er andre af politikerne i Byrådet, der har vist interesse for eller udtalt sig om kultur.

Hvis man så vil søge om penge, lokaler eller andet, så skal man være godt forberedt. Det vil sige, man skal vide, hvem man skal henvende sig til, og hvornår der er ansøgningsfrister m.m. Man skal også have et godt beskrevet projekt, der viser, at man vil og kan det her. Det nytter altså ikke at sende en ansøgning, hvor der står: "Hej Kommune – vi er fire personer, der godt vil søge 25.000 kr., da vi enormt gerne vil lave noget teater, fordi det, synes vi, er sjovt".

Det handler om at beskrive jeres projekt, så beslutningstagerne kan se, at her er noget, som nok ikke lige er set før, og som måske også kan være med til at få kommunens navn frem i diverse medier og placeret på landkortet – på den positive måde forstås.

Det kan selvfølgelig også være et projekt, der er med til at bringe folk sammen eller måske give et godt og indholdsrigt tilbud til unge.

Og så er det en god ting løbende at holde Kommunen orienteret om, hvad der sker i foreningen og hvorfor, det sker. Vær ikke bange for at kontakte embedsmænd og kommunalpolitikere for at høre, hvad de tænker, mener og tror om kulturen i din kommune. Hvis de så ikke lige tænker, mener og tror det samme som dig og din forening, ja, så er det op til jer at få dem til at synes om det, I laver.

Kan I ikke det, så er det projekt, I har, måske ikke godt – eller måske bare ikke godt nok beskrevet og formuleret.

10 spørgsmål til Hovedbestyrelsen

Af Maria Rosenhjerte
Foto: Peter Rafn Dahm

DATS Hovedbestyrelse har det grundlæggende ansvar for at drive landsorganisationen DATS, men hvordan vurderer og oplever bestyrelsesmedlemmer forskellige områder i DATS, når man henholdsvis har haft sæde i bestyrelsen i mange år og lige er trådt ind som nyt medlem? Og hvad lægger de mon særlig vægt på at bruge deres mandat til som folkevalgte? Vi har på medlemmernes vegne spurgt Lisbet Lautrup Knudsen/"den gamle i gårde" og Kasper Dalsgaard Frederiksen/"den nye i huset".

Over de sidste 10 år har DATS oplevet en fortsat medlemstilbagegang – hvordan får vi vendt tilbagegang til fremgang?

Lisbet: Medlemstilbagegangen er netop en af grundene til, at DATS fik HAVE PR til at lave en kommunikationsanalyse af organisationen. Vi vil gerne nå ud til kommende medlemmer, styrke kommunikationen generelt og brande organisationen, så flere kan identificere sig med DATS som *deres* organisation. Vi er langt fra færdige med at optimere disse forhold, det er noget, vi skal arbejde med hele tiden. Jeg er derfor også glad for, at vi har fået flere yngre medlemmer i Hovedbestyrelsen med kontakt til de unge vækstlag. Ellers har jeg den mening, at vores aktiviteter er den bedste måde at få nye medlemmer på. Hver gang vi holder et kursus eller en teaterfestival, får vi nye medlemmer.

Kasper: Jeg tror, at nogen fravælger DATS, fordi vi ikke er gode nok til at "brande" os selv som den forening, vi er. Vi rummer jo alle aldre, men jeg oplever, at mange unge på min egen alder kender DATS som en gammelmandsforening, hvor der ikke rigtig er plads til dem, og det de gerne vil. Derfor vælger de at gå andre veje, finde andre udbydere til kurser osv. Og det

er ærgerligt, at nogen er af den opfattelse, når vores intention er en helt anden. Vi vil jo gerne rumme alle, vi skal bare lære, hvordan vi gør det bedst.

Er DATS' politik i forhold til Kommunerne synlig og konkret nok for vores medlemmer?

Lisbet: Et af mine store ønsker er, at DATS kunne fremlægge en oversigt – kommune for kommune – som viser: hvad giver den enkelte Kommune i tilskud til amatørteater – hvad er den enkelte Kommunes politik på amatørteaterområdet – hvem sidder i kulturudvalget – hvad kan man søge om? Men som det ser ud i øjeblikket, har vi måttet bruge vores resurser på at sikre vores statslige tilskud og måske få forhøjet disse, og vi har ikke haft kræfter til at afdække kulturpolitikken og tilskudsmulighederne i hele landets Kommuner. Vores prioritering har så også altid været, at DATS på landsplan arbejder på ministerielt niveau og med landsdækkende puljer samt efter amternes nedlæggelse også på regionsniveau. Kredse og kommunale netværk/amatørteaterråd arbejder på kommunalt niveau.

Kasper: Det ved jeg desværre ikke nok om endnu – spørg mig igen om et par år.

Hvor meget betyder DATS' hjemmeside for organisationens videre udvikling?

Lisbet: Vi har fra flere sider fået at vide, at vores hjemmeside er meget informativ, men – indrømmet – noget uoverskuelig. Derfor laver vi nu en ny hjemmeside, som gerne skulle være nemmere at finde rundt i, og designet skulle få flere til at kunne identificere sig med foreningen. Samtidig har vi opkøbt flere domæner, og mit håb er, at vi kan gøre det, som professionelle tiltag ikke har kunnet – nemlig samle hele teaterområdet i

Danmark, så man ved at klikke ind på teater.dk kan finde frem til alt teater i Danmark fra Det Kongelige Teater til det mindste amatørteater. Vi skal oplyse og vise hele det frodige landskab af teatre.

Kasper: Den nydesignede hjemmeside kommer til at blive rigtig god, flot og informativ. Den vil give folk et nyt syn på DATS – bare layoutet giver en lyst til at blive og hygge sig lidt på siden. En vigtig del af den nye hjemmeside er også, at den bliver opdelt i kategorier, så man nemt kan klikke sig ind på sin individuelle interesse. Jeg tror, at vi kan komme langt med vores hjemmeside, og vi skal selvfølgelig ikke stille os tilfredse med, at vi nu har fået en ny hjemmeside, og så kan den stå der og glo i 10 år. Nej, vi skal hele tiden følge med i udviklingen på web-fronten og holde os opdateret.

Er DATS god nok til at formidle resultater og udviklinger af den løbende kulturpolitiske indsats, som DATS yder året rundt for at fremme vilkårene for det samlede ikke-professionelle teaterområde?

Lisbet: Jeg er sikker på, at nogle kender DATS' kulturpolitiske indsats, men de fleste gør nok ikke, og vi skulle nok gøre mere for at informere, men på den anden side, er det jo det, vi vælger en Hovedbestyrelse til at tage sig af. Jeg er sikker på, at hvis DATS ikke eksisterede, ville man hurtigt kunne mærke det i amatørteatrene. Dels ville det blive sværere at få tilskud, der ville ikke blive udbudt kurser og uddannelser, og man ville mangle et netværk til erfaringsudveksling og til at hente hjælp hos.

Kasper: Jeg tror ikke, at alle er klar over DATS' kultur-

politiske arbejde. Og igen handler det måske om, at vi ikke er gode nok til at "brande os selv", så alle forstår, hvad vi indeholder og bærer med os til gavn for medlemmernes teaterarbejde.

DATS prioriterer at fremme forskellige internationale samarbejder – bidrager dette område konkret til at formidle nye inspirationer til medlemmerne?

Lisbet: Jeg tror, at det ofte kan være svært at se, hvad det enkelte amatørteater får ud af vores forskellige internationale medlemskaber. Jeg synes også selv, at det internationale arbejde ofte går langsomt, men det er vigtigt, og man får meget god inspiration og mange gode netværk gennem de internationale samarbejder. Vi har fx hentet mange undervisere gennem vores internationale forbindelser og mange stykker, som senere er blevet udgivet på Forlaget DRAMA. Vi har også kunnet præsentere fantastiske forestillinger på vores teaterfestivaler, som har kunnet inspirere mange amatørteatre til at prøve noget nyt. Og vi deltager i internationale projekter som fx EDERED, der har givet mange børn og unge et nyt perspektiv på deres amatørteaterarbejde. De internationale aktiviteter, kurser, projekter og festivaler er et tilbud til den del af vores medlemmer, der har lyst til at prøve kræfter i det store udland, og de bruges af både unge og gamle.

Kasper: Jeg tror ikke, at særligt mange grupper er klar over, hvilke muligheder de har for at lave teater på et internationalt plan, og det har måske noget at gøre med, at vi ikke får sendt disse informationer godt nok ud til medlemmerne. De bliver dog altid slået op på nyhedsmail

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Vision – DATS vil arbejde for: at alle har lige adgang til at udfolde sig kunstnerisk inden for teater – at teaterarbejdet bidrager til samfundsdebatten, styrker ytringsfriheden og skaber dialog på tværs af sociale, etniske, religiøse og kulturelle skel – at børn, unge og voksne kan mødes i et lokalt og landsdækkende teaterfællesskab, hvor aldersdifferentiering og aldersintegrering er ligeværdige faktorer – at teaterarbejdet er med til at gavne den enkeltes udvikling af realkompetencer.

DATS Hovedbestyrelsesmedlemmer:

I perioden 2009 – 2010 har Hovedbestyrelsen bestået af følgende medlemmer: Lisbeth Laurup Knudsen (formand), Anders Hind (næstformand/indenrigs), Line Hauger (næstformand/udenrigs), Jens Damsager, Morten Husfeldt, Freddy Hart-himmer og Kasper Dalsgaard Frederiksen samt Morten Koch Roesen (1. suppleant) og Aage Ølgaard (2. suppleant).

Medlemsdemokratiet i DATS:

Børns og unges demokratiske medindflydelse er i perioden 2009 – 2010 blevet styrket gennem en vedtægtsændring besluttet på Årsmødet i 2009. Det betyder bl.a., at et ungemedlemskab nu gælder fra 15 – 29 år, og at der altid mindst skal være 2 unge i denne aldersgruppe at finde i Hovedbestyrelsen. Videre får børn gennem deltagelse i DATS børneteaterlejligheder nu mulighed for at tilkendegive interesseområder, som DATS Hovedbestyrelse så har ansvaret for at prioritere med ind i DATS Aktivitetsplan. Og til Årsmødet 2010 er inviteret 20 unge, der skal komme med et oplæg til Årsmødet, som peger på deres ideer til at få skabt større interesse for at have demokratisk indflydelse på udviklingerne i DATS. Og endelig åbner DATS i 2011 for et nyt børne- og ungdomsteater rum på vores hjemmeside, hvor en redaktionsgruppe af unge her vil få ansvaret for ungdomsteaterdelen.

Medlemsudviklingen over en 10 årig periode:

Samlet medlemstal for året 2000: 2.477 medlemmer.

Samlet medlemstal pr. året 2010: 1.751 medlemmer.

og på hjemmesiden, så det er i hvert fald muligt at blive en del af det internationale samarbejde, hvis man holder sig løbende orienteret ad denne vej.

Har DATS en rolle at spille i den danske samfundsudvikling?

Lisbet: DATS som organisation for amatørteatret har nogle store udfordringer i vores samfund, hvor de bløde værdier ikke længere har nogen vægt, når de ikke kan måles og vejes. Vi skal forklare politikerne, at der er kæmpemæssige samfundsfordele ved at lave amatørteater: det giver et fællesskab – man samles om en fælles interesse og får her nye venner (ikke bare Facebook venner) og bliver ikke ensom – man lærer at forbyde sig i en tekst, i en proces og udvikler sine kompetencer. Samlet set gør det os bedre til at håndtere fx uddannelsessammenhænge og udvikler os som samfundsborgere.

I amatørteatret kan alle i familien medvirke på lige fod ud fra hvert sit ståsted men med samme vægt; alle er nemlig vigtige på scenen og bagved scenen. I amatørteatret udvikler man sin motorik og sit læse- og talesprog. I amatørteatret samarbejder man, ellers kan man ikke lave teater. Og så producerer amatørteatrene en masse forestillinger for næsten ingen penge og til glæde for en masse borgere i alle kommuner.

Kasper: DATS er i høj grad med til at præge samfundet. Jeg tror på, at alle, der prøver at spille teater, får noget med i bagagen, som kan bruges resten af livet. Vi lærer om os selv som mennesker, og vi lærer om os selv i en gruppe. Det er basale ting, som man senere skal bruge på arbejdspladser og i samfundet. Det at være en del af en helhed gør, at man føler sig accepteret og elsket, og det kan alle lide at være.

Hvad er det vigtigste, som medlemmerne får for deres kontingentpenge i DATS?

Lisbet: For mig er det vigtigste og det mest synlige: vores kurser og uddannelser, som er lavet specifikt for amatørteaterfolk – vores støttemuligheder, fordi de er nemme at søge, og ofte de første penge man får, som sætter grupper og scener i stand til at søge flere penge eller evt. gennemføre projektet – vores konsulenter, som kan give eksperthjælp på mange forskellige leder og kanter – vores mødesteder, som kan give ny inspiration og opbygge netværk med andre teaterinteresserede.

Kasper: Jeg synes, det vigtigste medlemmerne får, er vores kurser, som vi udbyder til en utrolig lav pris, men på et rigtig højt niveau.

Hvorfor bruger du en stor portion af din fritid på at være medlem af DATS Hovedbestyrelse?

Lisbet: Jeg tror på, og jeg ved, at DATS gør en forskel for rigtig mange mennesker i hele landet, og derfor vil

jeg gerne gøre en politisk indsats og medvirke til, at DATS bliver endnu bedre og hele tiden udvikler flere aktiviteter til glæde for amatørteatret. Jeg synes, det er sjovt at løse opgaver og udvikle planer for noget, som jeg brænder for. Jeg kender teatret fra mange sider og forsøger altid at sætte mig ind i, hvad der kan udvikles til gavn for de forskellige områder inden for amatørteatret. Samtidig har jeg kendskab til det professionelle teater og dele af det politiske liv, og det kendskab vil jeg gerne bruge til at fremme amatørteatret, fordi det for mig har stor samfundspolitisk værdi. Det mest krævende ved arbejdet er at lægge politiske strategier, ikke mindst når man skal være klar i mælet overfor politikere på Christiansborg, og det sjoveste er at være sammen med teaterfolk, der brænder for teater.

Kasper: Fordi jeg elsker det ... Jeg elsker at arbejde med teater på alle måder. Jeg føler derudover også, at det er vigtigt, at jeg som repræsentant for de unge kan være med til at belyse nogle ting fra en vinkel, som "de gamle" måske ikke altid lige er opmærksomme på. Det mest krævende er helt klart at følge med i de økonomiske perspektiver, der har mine forcer aldrig ligget, mens det sjoveste nok er at være ude og se scener og grupper forestillinger rundt i hele landet. Det er fantastisk at opleve, hvordan vores udviklingspulje kan hjælpe scenerne med at få stablet flotte og udfordrende forestillinger på benene.

Hvilke mål mener du, at DATS skal stræbe efter at nå, når vi

kigger 5 år ud i fremtiden?

Lisbet: Jeg tror på, at vi kan få udviklet stærke netværk i kommunerne, der kan medvirke til at styrke scener og grupper og give flere børn, unge og voksne mulighed for at dyrke amatørteater på mange forskellige niveauer. Overordnet vil jeg gerne forsøge at få amatørteatret op på samme anerkendelsesniveau som musikken. Der gives mange flere penge til amatørmusik, og ingen politikere sætter spørgsmålstegn ved amatørmusikkens berettigelse, se bare på musikskolerne.

Kasper: Jeg tror, at DATS' medlemstal vil være stigende, når vi når 2015, og jeg tror, at vi til den tid har fået folk med på "DATS-vognen": at alle kan se, hvilken slags forening vi er, og at vi kan rumme ALLE!

Hvilke forhold i DATS vil du særligt lægge dig i selen for at søge fremmet i perioden 2010 – 2011?

Lisbet: Større tilskud generelt – så kunne vi støtte mere. Større synlighed for DATS. Flere tilbud til alle dele af vores medlemsskare fra det folkelige teater til independent miljøet.

Kasper: Jeg vil arbejde for, at vores Årsmøde skal have en ny karakter – både for at gøre det mere overskueligt at komme til disse møder, men også for at få medlemmerne op af stolene. De skal føle, det er interessant og givende at deltage i DATS-arbejdet.

En amatørskuespiller på 90 år

Af Lisbet Laurrup Knudsen

Anna Aabenhus er en bemærkelsesværdig dame, som har opnået mere end de fleste professionelle skuespillere – nemlig at fejre 70 års jubilæum på scenen.

Da det hele startede

Anna begyndte at spille amatørteater, da hun var 18 år, og i en alder af 90 år er hun stadig aktiv.

Når man sidder overfor Anna og hører hende fortælle om sit liv, glemmer man, at hun er 90 år. På mange måder er hun yngre end de fleste, fordi hun har et livsmod som få, og hun har stadig evnen til at udvikle sig.

Hun husker tydeligt, hvordan amatørteaterkarrieren startede: "Arne kom jo til byen som vikar, fordi læreren skulle på kursus, og det var et kedeligt sogn, der skete ikke rigtigt noget. Men det fik han ændret på – først lavede han et sangkor, og så begyndte han at lave dilettant. Vi tøser syntes, at det lød sjovt, og det var det – men det var jo noget forfærdeligt noget, der fandtes bare ikke andet", griner Anna og bliver så alvorlig: "Det har DATS heldigvis været med til at lave lidt om på".

Den gode historie

Senere blev Anna gift med Arne, og gennem hans utrættelige iver for at højne amatørteatret, samt mødet med Just Thorning, begynder Anna at stille krav til de stykker, hun vil spille med i.

"Jeg har ikke været så meget med i lystspil. Jo, jeg spillede med i "Mor(d)skab" engang, og folk morede sig da, men jeg vil hellere spille med i stykker, hvor folk får noget med hjem; at det siger folk noget og rører dem".

For Anna har det altid været de historiske stykker, der har tiltrukket hende, for selvom hun har et lyst sind og har let til latter, og måske derfor skulle være mere til "den lette genre", ligger historie hende meget på sinde.

"Da vi kom til Kordegn Kofoeds skole, havde vi jo alle disse utilpassede unge, og så kom Just Thorning og instruerede "Roar og Helge", og det betød meget for de unge – og for mig, som spillede pige i stykket – at de fandt ud af, at der var andet i tilværelsen end at stå og hænge på gaderne. I det hele taget har amatørteater betydet meget for min udvikling, og jeg har spillet meget. Jeg har været med i mere end 50 stykker".

Som mange andre amatørskuespillere har Anna også instrueret, mest som tropsfører hos spejderne, hvor den stod på underholdning omkring lejrbålet og til fester og i små foreninger, men også her stiller hun krav: "Jeg instruerede nogle forestillinger for en forening, men så ville de spille en forestilling – ja, sådan en som "Mikkel Jensens drenge" eller sådan noget pjat. Så sagde jeg, at det ville jeg ikke instruere, og at de måtte finde en anden".

Man lærer hele livet

I Teglværksspillene (på *Cathrinesminde Teglværksmuseum, Broager – red.*) spiller Anna sammen med børn ned til 13

Anna Aabenhus på DATS Teaterfestival 2009, fotograferet af Knud Volsing.

– 14 års alderen, og det har hun det godt med. De unge har måske ikke helt den samme respekt for ro og orden, men det husker hun fra sin egen ungdom, og de skal nok lære det, mener hun.

"Jeg tænker på, om de unge, der er med, rigtig forstår, hvad det vil sige at blive gammel og have sin historie med sig. For uden fortid ingen fremtid, og det er egnesspillene med til at give. Arne gik jo ind for egnesspil, og han havde meget imod, når de begyndte at spille "My Fair Lady" og sådan noget. Det hører ikke hjemme her (*i Sønderjylland – red.*), for egnesspil skal være egnesspil om vores egen egn og historie – vi har så meget at fortælle".

Når hun står på scenen, tænker Anna ikke så meget på, om hendes medspillere er unge eller gamle, for så er det rollen, som taler, og så spiller man sammen med den rolle, man står overfor.

Hun mener selv, at hun er blevet en bedre skuespiller over årene: "I begyndelsen sagde man jo bare replikkerne, som instruktøren sagde, man skulle, og tænkte måske ikke så meget over det. Men hvis man hører efter og lærer

noget, så udvikler man sig og bliver bedre, og jeg sugede jo til mig som en svamp”.

Annamenerselv, at hun i en periode var ”kursusnarkoman”, fordi hun tog det ene DATS kursus efter det andet, men det udviklede hende, og hun lærte mange spændende mennesker at kende. Hun forstår godt, at mange i dag ikke tager på så mange kurser, fordi der er talrige andre tilbud, men som hun siger: ”Der har DATS en stor opgave, for det er synd, at folk ikke oplever det”.

Når unge og gamle mødes

Årene som amatørskuespiller har givet Anna megen glæde, og hun har fået øjnene op for en verden, som hun slet ikke kendte, og det har givet hende venner over hele landet. Venskaber som har varet hele livet.

Når Anna ser tilbage på sit amatørteaterliv, er der roller, hun husker bedre end andre: ”Da jeg spillede med i ”De rider mod havet” af J. M. Synge. Det var nok en af mine gode roller. Hun mistede alle sine fem sønner, og så siger hun: ”Nu er der ikke mere, der kan gøre mig noget”. Den husker jeg. Og når jeg tænker på Lorcas ”Blodbryllup”, hvor jeg spillede den der sære kone, hvor var det et dejligt stykke, og hvor var jeg glad for at spille rollen. For ikke at tale om Erik Knudsens ”Frihed – det bedste guld” – at folk ikke spiller den mere. Det forstår jeg ikke. Den har virkelig noget at sige folk, og Erik Knudsen er jo en god dramatiker. ”Rejsen til de grønne skygger” af Finn Methling har jeg turneret med, jeg tror, jeg har spillet den 40 steder. Det var dejligt dengang, men den har jo sin tid, og den har, synes jeg, udspillet sig selv.

I sin høje alder ser Anna også ”independentteater”, dog mest på DATS festivaler, og selvom hun ikke altid forstår formen, kan hun godt blive fascineret af skuespillernes udtryk, og hun har øje for kvaliteten i deres indlevelse i rollen: ”For eksempel i det der stykke med de unge, nøgne mennesker, (*Teatergruppen GelderaKs ”De døde venner tilbage” – red.*). Man sidder og tænker, hvad er det, de vil? Og der står de gamle måske af, men man glemmer det aldrig. Det kommer tilbage, og man tænker over det, og det var rigtig spændende. Det tør man godt i dag – i min ungdom kunne man jo ikke det der. Så når to unge mennesker står og spiller nøgne, tænker man ikke på nøgenheden men på budskabet, på spillet og historien. Det er som i egnsspillene, de vil jo fortælle en historie om livet og døden og venskab. Det glemmer jeg aldrig, den har gjort indtryk på mig”.

Og det er ikke slut endnu

Anna tænker tilbage på sine mere end 70 år i amatørteatret og overvejer, om hun tør sige ja til en stor rolle i ”90 års festen – et genforeningsspil”, Teglværksspillet i juni 2010, eller om hun bare skal have en lille rolle, for man skal jo kunne huske sine replikker. Og som hun siger: ”Hvis man føler, at man er i vejen – så skal man holde op”. Men Anna – hun er helt sikkert med igen til sommer.

Uddrag af DATS Virkeplan 2009 – 2010:

Kunstnerisk udvikling – DATS arbejder på at udvikle amatørteatret og modtager støtte i henhold til Teaterlovens § 27, der siger: ”Der kan ydes støtte til kunstnerisk arbejdende amatørsceners virksomhed og til amatørscenernes centrale organisationer.”

Teaterloven er under revision:

Der blev i november 2008 nedsat et Teaterudvalg med det formål at udpege de største udfordringer scenekunsten i Danmark står overfor og på den baggrund give deres vision for scenekunstmrådet som helhed. Teaterudvalget forventes at komme med deres rapport i løbet af foråret 2010. Herefter begynder processen med politiske forhandlinger med henblik på en lovmæssig revision af Teaterloven.

DATS har haft møde med Teaterudvalget og påpeget vores væsentligste synspunkter i forhold til en ny teaterlov:

- Anlægge et teaterpolitisk helhedssyn, der tager højde for samspillet mellem det professionelle og ikke professionelle teatermiljø.
- At en ny teaterlov fortsat rummer paragraffen: ”Der kan yde tilskud til kunstnerisk arbejdende amatørscener og deres centrale organisationer.”
- Sikre fødekæden til gavn for det samlede teater- og scenekunstmråde. Bl.a. ved oprettelse/styrkelse af TKG og Dramaskoler.
- Sikre midler til samarbejde mellem amatører og professionelle.
- Sikre midler til vækstlagene i de større byer.
- Sikre midler til udvikling af ny dansk dramatik egnet for amatørteatret.
- At DATS sikres retten til at udpege en repræsentant til Kunstrådets Repræsentantskab.

Historiske vinkler på DATS:

Værdien af teaterarbejdet er helt centralt. På det stiftende møde i DATS i 1948 udtalte Just Thorning: ”Amatørteatret er en målbevidst, kunstnerisk udfoldelse, en forløsning af kunstneriske kvaliteter hos den enkelte, en nyttiggørelse af det levende teaters opdragende og karakterdannende værdier.” Og her over 60 år senere er værdigrundlaget for DATS’ arbejde fortsat at finde direkte i ånden af mange års kontinuerligt arbejde, der trækker en direkte linie fra fortiden gennem nutiden på vej mod fremtiden: ”Teater forener kunstnerisk aktivitet med menneskelig udvikling”.

DATS

- DATS er en landsdækkende teaterorganisation, der arbejder lokalt, regionalt og på landsplan for at styrke og udvikle teater i Danmark.
- DATS fremmer og støtter teatervirksomhed, herunder projekter der bidrager til samfundsdebatten, styrker ytringsfriheden og skaber dialog på tværs af sociale, etniske, religiøse og kulturelle skel.
- DATS varetager enkeltmedlemmers, sceners, grupper og institutioners teaterinteresser. I alt er der 56.000 aktive amatørteaterfolk i alle aldre landet over.
- DATS yder tilskud til kurser og opførelser, arrangerer festivaler, konferencer og uddannelsesforløb samt formidler teaterkontakt nationalt og internationalt.
- Yderligere information: se www.dats.dk eller kontakt DATS' sekretariat på 74 65 11 03

teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

2010